

Daļēji slēgta lieta
Lieta Nr. A43009917
Lietas arhīva Nr. A43-0003-20/20
[ECLI:LV:ADAT:2020:0217.A43009917.7.S](https://ecli.lv/ADAT:2020:0217.A43009917.7.S)

SPRIEDUMS Latvijas tautas vārdā

Rīgā

2020. gada 17. februārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Lauma Paegļkalna,
tiesneši Māris Birzgalis un Kaspars Berķis,

piedaloties pieteicējas AS “Kesko Senukai Latvia” pārstāvjiem /pers.Z/ un zvērinātiem advokātiem Sandijai Novickai, Dacei Silavai-Tomsonei un Uģim Zeltiņam, kā arī atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Konkurences padomes pārstāvjiem Valentīnam Hitrovam, Jūlijai Linkevičai, Ingai Moderei-Pūpolbergai, Kristai Priedei, Līvai Skolmeistarei, Mārim Spičkam un Rūtai Šutko,

daļēji slēgtās tiesas sēdēs izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz AS “Kesko Senukai Latvia” pieteikumu par Konkurences padomes 2017. gada 31. augusta lēmuma Nr. E02-17 atcelšanu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Konkurences padome ar 2017. gada 31. augusta lēmumu Nr. E02-17 mazumtirgotāju – pieteicējas AS “Kesko Senukai Latvia”, SIA “DEPO DIY” (turpmāk – Depo) un sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Tirdzniecības nams “Kurši”” (turpmāk – Kurši) – darbībā konstatēja minimālā tālākpārdošanas cenu līmeņa un noteikta cenu līmeņa fiksēšanu gan vertikālā, gan horizontālā līmenī, vienojoties ražotājiem SIA “KNAUF” (turpmāk – Knauf) un SIA “NORGIPS” (ar pārrobežu apvienošanu pievienota *Norgips sp. z o. o.*) (turpmāk – Norgips), un mazumtirgotājiem, mazumtirgotājiem savstarpēji panākot kopīgu izpratni un saskaņotu rīcību par vienotiem darbības principiem un savstarpēju kontroli šīs vienošanās ievērošanā attiecībā uz Knauf un Norgips izplatītajām precēm tirgū.

Šādas minēto tirgus dalībnieku darbības atbilst Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskajam sastāvam.

Pieteicējai uzlikts naudas sods 920 618 *euro*.

[1.1] Atbilstoši Ministru kabineta 2008. gada 29. septembra noteikumu Nr. 797 “Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanu nepakļaušanu Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam” (turpmāk – Noteikumi Nr. 797) 8.1. apakšpunktam Knauf un Norgips vienošanās ar pieteicēju, Depo un Kuršiem katru atsevišķi kvalificējama kā aizliegta vertikāla vienošanās par minimālā tālākpārdošanas cenu līmeņa un

noteikta cenu līmeņa noteikšanu, kas nav zemāks par iepirkuma cenu un kas pietuvināts rekomendējamai cenai. Par šādu pārkāpumu, ievērojot tā smaguma pakāpi, naudas sods nosakāms kā par smagu pārkāpumu. Mazumtirgotāju rīcība aizliegtajā vertikālajā vienošanās bija apzināta un atbilda to interesēm. Mazumtirgotāji aktīvi iesaistījās vienošanās nosacījumu apspriešanās ar Knauf un Norgips.

Vienošanās, kas primāri attiecās uz minimālā tālākpārdošanas cenu līmeņa noteikšanu, kā arī vēlāk jau plašākā veidā – uz noteikta cenu līmeņa fiksēšanu, rezultātā tika ietekmēta mazumtirgotāju rīcība, nosakot tālākpārdošanas cenas mazumtirgotāju veikalos Knauf un Norgips izplatītajām precēm. Tādējādi mazumtirgotāju veikalos cenas Knauf un Norgips izplatītajām precēm netika noteiktas mazumtirgotāja individuāli izsvērtu un pieņemtu lēmumu rezultātā, proti, izvērtējot iespējamos riskus, kas saistīti ar minēto preču izplatīšanu, bet gan savstarpēji panāktas sapratnes fiksēt cenu līmeni rezultātā.

[1.2] Atbilstoši Ministru kabineta 2008. gada 29. septembra noteikumu Nr. 798 “Noteikumi par atsevišķu horizontālo sadarbības vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam” (turpmāk – noteikumi Nr. 798) 2.9. apakšpunktam pieteicējas, Depo un Kuršu vienošanās (saskaņotās darbības), kuru sākotnēji iniciēja un turpmāk koordinēja un veicināja Knauf un Norgips, kvalificējama kā horizontālā karteļa vienošanās par minimālā tālākpārdošanas cenu līmeņa, vēlāk arī noteikta cenu līmeņa uzturēšanu un savstarpējo kontroli šīs vienošanās ievērošanā.

Knauf un Norgips iniciatīvas un rīcības rezultātā tika panākta uzvedības savstarpēja horizontāla koordinācija starp mazumtirgotājiem. Knauf un Norgips, un mazumtirgotāju koordinētas rīcības rezultātā Knauf un Norgips preču izplatīšanai tika izveidota sistēma, kurā tika panākts un uzturēts prioritāri tālākpārdošanas cenu minimālais līmenis tirgū. Šajā sistēmā kontroli pār tālākpārdošanas cenu minimālā līmeņa ievērošanu veica ne tikai Knauf un Norgips, bet arī katrs mazumtirgotājs atsevišķi, tostarp pār citiem mazumtirgotājiem, tālāk par to ziņojot Knauf un Norgips un pieprasot veikt darbības minimālā cenu līmeņa atjaunošanai (uzturēšanai) atbilstoši panāktās vienošanās kārtībai. Knauf un Norgips iniciētās un veicinātās mazumtirgotāju horizontāli koordinētās rīcības un panāktās sapratnes rezultātā savstarpējais konkurences spiediens uz tālākpārdošanas cenu samazinājās, un pieteicējas, Depo un Kuršu tālākpārdošanas cenu līmenis Knauf un Norgips izplatītajām precēm tika uzturēts atbilstoši panāktai vienošanās.

[1.3] Aizliegtās vertikālās vienošanās un aizliegtās karteļa vienošanās, kas attiecas uz cenas vai tā līmeņa ietekmēšanu un uzturēšanu, jau pašas to dabas dēļ ir uzskatāmas par vissmagākā naudas soda uzlikšanas pamatu. To iespējamā konkrētā ietekme uz tirgu (sekas), nosakot naudas sodu līmeni, nav noteicošs kritērijs. Turklāt vērā ņemamas ir nevis sekas, kas radušās no faktiskās rīcības, ko izdarījis tirgus dalībnieks, bet gan sekas, kas radušās visa pārkāpuma, kurā tirgus dalībnieks piedalījies, kopumā dēļ.

Lai gan aizliegtas vertikālās vienošanās iniciators bija Knauf un Norgips, mazumtirgotājiem bija aktīva loma gan aizliegtas vertikālas vienošanās uzturēšanā un īstenošanā, gan arī aizliegtas karteļa vienošanās uzturēšanā un savstarpējā kontrolē saistībā ar vienošanās darbības nepārtrauktību. Turklāt nav pierādījumu par mazumtirgotāju aktīvu atturēšanos vai aktīvu norobežošanos no aizliegtās vienošanās. Par tādu nav uzskatāma informācija, kas norāda uz atsevišķiem gadījumiem par kavēšanos pielāgoties minimālās tālākpārdošanas cenu līmenim tirgū, vai atsevišķi iebildumi par sistēmas, kurā tika panākts un uzturēts minimālais cenu līmenis tirgū, darbību, mazumtirgotājiem turpinot piedalīties šajā sistēmā atbilstoši panāktai vienošanās.

Lietas dalībnieki sniedza ieguldījumu konkrētā plāna īstenošanā – regulāri informējot Knauf un Norgips kā saskaņotās rīcības koordinētāju un veicinātāju par novirzīšanos no panāktās vienošanās faktiskās izpildes, šādā veidā arī vienlaikus veicinot iedibinātās sistēmas darbību, no tās nenorobežojoties. Lietas dalībnieki bija informēti par citu lietas dalībnieku

rīcību šajā vienošanās, kas izriet no lietas apstākļu kopuma un e-pastu sarakstes, to regularitātes un sistemātiskuma.

[1.4] Lietas dalībnieku aizliegtās darbības kvalificējas kā vienots un turpināts pārkāpums, neatkarīgi no tā, vai pārkāpums tiek kvalificēts kā aizliegta vertikāla vienošanās vai horizontāla kartēļa vienošanās. Pārkāpuma vienotais raksturs izriet no aizliegtas vienošanās katra dalībnieka īstenotā mērķa identiskuma (lietas dalībnieku rīcība vērsta uz vienu ekonomisko mērķi, kas saistīts ar cenu veidošanos plauktā Knauf un Norgips izplatītajām precēm veikalos mazumtirdzniecībā aizliegtas vienošanās rezultātā) un vienoto darbību turpinātības. Līdz ar to nav pamata lietas dalībnieku turpināto rīcību, ko raksturo viens mērķis, vērtēt kā atsevišķus nesaistītus pārkāpumus dažādos gados, neskatoties uz savstarpējās komunikācijas intensitāti un skaitu katrā gadā.

Pieteicējas dalība aizliegtas vertikālās vienošanās pārkāpumā ilgst no 2005. līdz 2007. gadam un no 2009. līdz 2015. gadam. Attiecībā uz horizontālās kartēļa vienošanās ilgumu kā pārkāpuma sākumu, par kuru piemērojama atbildība, atzīstams 2010. gads, pārkāpumā ietverot pilnu gadu un pārkāpumu arī turpmāk skaitot pilnos gados līdz pat 2014. gadam, kad komunikācijas intensitāte starp lietas dalībniekiem samazinājās.

[1.5] Pieteicējai, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008. gada 29. augusta noteikumu Nr. 796 "Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un 13. pantā paredzētajiem pārkāpumiem" (turpmāk – noteikumi Nr. 796) 23.2. apakšpunktu, naudas sods samazināts par 0,6 procentiem.

Tādējādi par aizliegtas vertikālās vienošanās pārkāpumu galīgais naudas sods aprēķināts 1 procenta apmērā no pieteicējas 2016. gada neto apgrozījuma. Galīgais naudas sods par horizontālās kartēļa vienošanās pārkāpumu pieteicējai aprēķināts 1,9 procentu apmērā no 2015. gada neto apgrozījuma.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā apgabaltiesā ar pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu daļā par pieteicējai konstatēto pārkāpumu un uzlikto naudas sodu.

Pieteicēja savas pozīcijas pamatošanai pieteikumā un papildu paskaidrojumos norādījusi šādus apsvērumus.

[2.1] Lēmumā konstatētie pārkāpumi no 2005. līdz 2007. gadam un no 2009. līdz 2015. gadam ir vērtējami kā atsevišķi pārkāpumi.

Pirmkārt, tas vien, ka pārkāpuma epizodes vieno tirgus dalībnieku mērķis ierobežot konkurenci vienā un tajā pašā nozarē vai pat vienā un tajā pašā tirgū, nav pamats, lai secinātu, ka pārkāpuma epizodes ir vērtējamas kā vienots un turpināts pārkāpums. Otrkārt, no pārsūdzētajā lēmumā sniegto abu periodu apraksta izriet, ka tajos atšķirās metodes, ar kādu esot panākts apgalvotais konkurences ierobežojums. No 2005. līdz 2007. gadam starp katru no mazumtirgotājiem un piegādātājiem pastāvējušas vertikālas vienošanās, savukārt no 2009. gada līdz 2015. gadam mazumtirgotāji bijuši arī horizontālās vienošanās dalībnieki. No Eiropas Savienības Tiesas sprieduma atziņām izriet, ja atšķiras izmantotās metodes, saikne starp dažādiem saskaņoto darbību blokiem nav pietiekama, lai tos kvalificētu kā turpinātu pārkāpumu. Treškārt, attiecībā uz pieteicēju novērojams ilgstošs pārrāvums – starp pirmā pārkāpuma perioda beigām un otrā pārkāpuma perioda sākumu gandrīz 22 mēneši. Šādos apstākļos, pat neatkarīgi no vērtējuma par sarakstes saturu, arī bez īpašas pieteicējas distancēšanās no apgalvotajiem pārkāpumiem pārējiem tirgus dalībniekiem nevarētu būt radies priekšstats par pieteicējas līdzdalību aizliegtajās darbībās starposma laikā.

[2.2] Pieteicējai naudas sodu par pārkāpumu par periodu no 2005. līdz 2007. gadam liedz piemērot noilgums.

Tiesību normas neregulē noilguma termiņu, kas piemērojams administratīvajā procesā par Konkurences likuma 11. panta pārkāpumu. No Satversmes tiesas atziņām izriet, ka tiesiskās noteiktības princips uzliek valstij pienākumu nodrošināt tiesisko attiecību noteiktību un

stabilitāti. Piemērojot pēc analogijas Eiropas Padomes 2002. gada 16. decembra regulas Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81. un 82. pantā, 25. panta 1. punkta “b” apakšpunktā, noilguma termiņš soda uzlikšanai ir pieci gadi.

Konkurences likuma 12. panta pirmā un otrā daļa neparedz noilgumu Konkurences padomes tiesībām piemērot naudas sodu. Tāpēc šīs tiesību normas neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 92. panta pirmajam teikumam. Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka noilguma neparedzēšana valstij sniedz pārāk plašu rīcības brīvību un var radīt nopietnu tiesiskās noteiktības principa apdraudējumu. Līdz ar to izskatāmajā gadījumā ir iesniedzams pieteikums Satversmes tiesā, lūdzot atzīt Konkurences likuma 12. panta pirmo un otro daļu par neatbilstošu Satversmes 1. pantam un 92. panta pirmajam teikumam tiktāl, ciktāl apstrīdētās normas neparedz noilgumu soda piemērošanai.

[2.3] Konstatēt pieteicējai piedēvēto pārkāpumu periodā no 2009. līdz 2015. gadam liedz pierādījumu trūkums.

Pārsūdzētajā lēmumā iestāde cenšas pieteicējas attiecības ar Knauf un Norgips interpretēt ar atsaucēm uz dokumentiem, ar kuriem pieteicējai nav sakara. Lēmumā iestāde vairāk nekā uz jebkuru citu pierādījumu atsaucas uz saraksti, kurā pieteicēja nav minēta. Tādējādi pieteicēja par šādu saraksti neko nezināja un nevarēja zināt. Turklāt šie centieni attiecas uz izskatāmajā lietā kritiski svarīgu aspektu – iestādes apgalvoto cēlonisko sakaru starp Knauf un Norgips piešķirtajām atlaidēm un pieteicējas lēmumiem par tālākpārdošanas cenām. Iestādes apkopotā elektroniskā sarakste, kā arī piemērveida norādes uz kredītrēķiniem un pavadzīmēm, un tālākpārdošanas cenu izmaiņām neapstiprina pieļāvumu par cēlonisku sakarību starp Knauf un Norgips pieteicējai piešķirtajām atlaidēm un pieteicējas lēmumiem par tālākpārdošanas cenām. Tieši pretēji, šie pierādījumi atbilst novērojumiem, kas būtu sagaidāmi, ja pieteicēja iepērk preces no un konkurē ar aizliegto vienošanos dalībniekiem. Proti, pieteicēja vēro konkurentu cenas, tām pielāgojas; pieteicēja prasa piegādātājiem labākas iepirkuma cenas, kā argumentu izmantojot konkurentu plaukta cenas; pieteicējas plaukta cenas ne vienmēr atbilst piegādātāju ieteikumiem; piegādātāji parasti atturas diskriminēt par ļaunu pieteicējai, jo pieteicēja ir liela tirgotāja un nevēlas riskēt kļūt atkarīga no citiem tirgotājiem; citi mazumtirgotāji ir neapmierināti ar pieteicējas praktizētajām tālākpārdošanas cenām; pieteicēja atšķirībā no citiem tirgotājiem netiek pieminēta Knauf 2011. gada 2. decembra e-pastā (Nr. 131), kas iestādes ieskatā pierāda cēlonību starp atlaižu piešķiršanu un dalību aizliegtā norunā par tālākpārdošanas cenām; iestāde nekonstatē nevienu gadījumu, kurā piegādātājs obligātā cenu līmeņa neievērošanas dēļ būtu liedzis pieteicējai ar to it kā saistīto atlaidi.

Arī tā sarakste, kas ir saistīta ar pieteicēju, nepierāda pieteicējas izdarītu pārkāpumu. Iestādes veiktā interpretācija nav adekvāta un neatspoguļo sarakstes patieso saturu.

Tāpat iestāde izdara pieteicējai būtiski nelabvēlīgu secinājumu no sarunas ar Norgips pārstāvi, kas pieteicējai nav atklāta, turklāt tajos nav atspoguļots neviens iestādes uzdots jautājums.

[2.4] Lēmumā ietvertais kredītrēķinu un pavadzīmju vērtējums nav bijis strukturēts un pilnīgs. Šādos apstākļos nedz tiesai, nedz pieteicējai nav iemesla ticēt, ka “nesistemātiskais” un “nepilnīgais” vērtējums nav bijis patvaļīgs vai pat tendenciozs. Iestāde nedrīkst argumentācijā aprobežoties ar dažu nereprezentatīvu piemēru aplūkošanu. Pat ja datu apjoma dēļ nav iespējama pilnīga izvērtēšana, ir iespējama strukturēta izvērtēšana. Tirgus dalībnieka tiesības saprast pārmetumu pamatotību var būt efektīvas tikai tādā gadījumā, ja iestāde atklāj, kā no liela daudzuma pavadzīmju un kredītrēķinu tā nonākusi līdz pārsūdzētajā lēmumā izdarītajam secinājumam, ka “mēneša atlaides” būtība ir atbildība par noteiktā tālākpārdošanas cenu līmeņa ievērošanu. Vienīgi abstrakta atsauce uz pavadzīmēm un kredītrēķiniem šo secinājumu nepamato. Apgalvojumi par kredītrēķiniem un pavadzīmēm liecina par darījuma dokumentu tendenciozu atlasī.

Ja vienkāršs apgalvojums par pavadzīmēs un kredītrēķinos norādīto atlaižu jēgu būtu pietiekams iestādes aizdomu pierādīšanai, tirgus dalībniekam aizstāvoties nāktos pierādīt negatīvu faktu, ka atlaižu būtība nav atlīdzība par tālākpārdošanas cenu uzturēšanu. Lai tirgus dalībnieks varētu īstenot tiesības uz aizstāvību, iestādei ir pienākums atklāt apjomīgas skaitliskās informācijas analīzes gaitu un dot iespēju to kritizēt. Lēmums nesatur pamatojumu apgalvojumam par pavadzīmēs un rēķinos norādītajām atlaidēm kā atlīdzību par tālākpārdošanas cenu uzturēšanu. Tādējādi ir pārkāptas pieteicējas tiesības uz aizstāvību, kuru dēļ var tikt atcelts lēmums.

[2.5] Iestāde nav argumentēti izteikusies par to, vai lietā konstatētie fakti ir saderīgi ar pieteicējas skaidrojumu par tirgus situāciju lēmumā vērtētajā laikā: pieteicēja darbojas tirgū, kuru deformē Knauf un Norgips dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, un, iespējams, Knauf un Norgips vienošanās citastarp ar Depo par tālākpārdošanas cenām; pieteicējai nākas gan uzturēt konstruktīvas uz sadarbību vērstas attiecības ar Knauf un Norgips, gan arī konkurēt ar strauji augošā Depo viszemākās cenas stratēģiju; Knauf un Norgips atlaižu piešķiršanā parasti atturas diskriminēt par ļaunu pieteicējai.

[2.6] Atšķirībā no pieteikumiem par izmeklēšanas darbībām pie citiem mazumtirgotājiem pieteikumā par izmeklēšanas darbībām pie pieteicējas nav norādīts, ka lieta būtu ierosināta, pamatojoties uz lietā par Knauf un Norgips dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu iegūto informāciju. Pieteikumā tiesai izmeklēšanas darbības pie pieteicējas iestāde motivēja kā turpinājumu izmeklēšanas darbībām ierosinātajā lietā par aizliegtu vienošanos starp Knauf/Norgips un mazumtirgotājiem.

Pie piegādātājiem iestāde atrada pamatu aizdomām par vertikāliem nolīgumiem ar citiem mazumtirgotājiem, bet ne pieteicēju. Tikai vēlāk, veicot izmeklēšanu pret mazumtirgotājiem, iestāde saskatīja izdevību šo tirgotāju vainu ekstrapolēt uz kādreizējo tirgus līderi, šobrīd trešo lielāko tirgotāju – pieteicēju. Šo secinājumu nostiprina apstākļi, ka lietas materiālos nav atrodams iestādes lēmums un tādad motivācija uzsākt izmeklēšanu pret pieteicēju. Iestādes veiktās izmeklēšanas darbības pie Knauf un Norgips motivēja tiesas atļautos apmeklējumus pie citiem tirgotājiem, bet ne pie pieteicējas. Ja pareizs būtu pieņēmums, ka pieteicēja bija informēta par lēmumā konstatēto pārkāpumu kopumā, būtu sagaidāms, ka arī pieteicēju inkriminējoši pierādījumi atrastos pie ražotājiem.

[3] Paskaidrojumos par pieteikumu Konkurences padome to uzskata par nepamatotu, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā paustajiem apsvērumiem.

Papildus uzsvērts turpmāk minētais.

[3.1] No 2005. līdz 2007. gadam un no 2009. līdz 2015. gadam lēmumā norādīto tirgus dalībnieku vienots mērķis ir bijis fiksēt konkrētu cenu līmeni mazumtirdzniecībā Knauf un Norgips izplatītajām precēm. No e-pasta sarakstēm no 2005. līdz 2007. gadam izriet savstarpējā sapratne par vienošanos tirgū. Tieši par šo laika periodu pieteicēja atturas sniegt komentārus. Tas, ka paplašinās preču sortiments vai lietas dalībnieki uzsāk stingrāku savstarpējo kontroli, nemaina mērķi kontrolēt Knauf un Norgips preču tālākpārdošanas cenu līmeni. Vienotais un turpinātais pārkāpums konstatēts, ņemot vērā nemainīgus iesaistītos lietas dalībniekus un to darbību vienoto raksturu. Tirgus dalībnieku rīcība vērsta uz vienu ekonomisko mērķi, kas saistīta ar cenu veidošanos plauktā Knauf un Norgips izplatītajām precēm veikalos mazumtirdzniecībā.

Līdz ar to nav pamata vērtēt noilguma institūta nepieciešamību.

[3.2] Nav nozīmes tam, vai lietas dalībnieks ir apzinājies, zinājis vai tam būtu vajadzējis zināt to darbību atbilstību konkurences tiesībām. Atbildība piemērojama, ievērojot darbību objektīvo novērtējumu, nevis lietas dalībnieka subjektīvo attieksmi pret tā veiktajām darbībām. Tas, ka uz katru no lēmumā norādītajiem tirgus dalībniekiem konstatējams atšķirīgs pierādījumu apmērs, neapstiprina, ka pieteicēja piedalījies tikai kādā no pārkāpuma daļām un

nav bijusi informēta par lēmumā konstatēto pārkāpumu kopumā. Pierādījums, kuru sastādījis viens lietas dalībnieks, var tik attiecināts uz citu lietas dalībnieku tiktāl, ciktāl nav šaubu par pierādījuma satura patiesumu. Uz pieteicējas rīcību ir attiecināmi citu tirgus dalībnieku sastādītie e-pasti, neatkarīgi no tā, vai vēlāk tirgus dalībnieki var vai nevar sniegt ekonomisku skaidrojumu.

[3.3] Tas, ka pieteicēja nav ievērojusi tālākpārdošanas cenu līmeni un vairumtirgotājs līdz ar to būtu liedzis atlaidi, neietekmē atbildības noteikšanu par aizliegtās vienošanās pārkāpumu. Pietiekami konstatēt plānotās darbības, kuras tirgus dalībnieks ir apņēmis īstenot, piekrītot un pieņemot noteiktus nosacījumus. Būtiski, ka ir konstatējama pušu gribu sakrītība.

[4] Administratīvā apgabaltiesa lietu izskatīja mutvārdu procesā. Atsevišķi fakti lietā tika noskaidroti slēgtā tiesas sēdē. Pārējais process notika atklāti.

Pieteicēja un iestāde mutvārdu paskaidrojumos pamatojās uz iepriekš rakstveidā sniegtajiem argumentiem. Konkurences padome noraidīja pamatu apturēt tiesvedību un vērsties Satversmes tiesā.

Apgabaltiesa uzklausa Knauf atbildīgo personu pārkāpuma izdarīšanas periodā – /amats/ /pers.A/ un /amats/ /pers.B/ – liecības.

Motīvu daļa

[5] Iestāde pieteicējas darbībās saskata Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas pārkāpumu, kas noteic, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā.

Turklāt iestāde atzinusi, ka lietas dalībnieku vienošanās par tālākpārdošanas cenu noteikta līmeņa ievērošanu un uzturēšanu ir tieši vērsta uz konkurences ierobežošana pēc mērķa.

[6] Senāts ir atzinis, ka, pastāvot būtībā analogiskam regulējumam un likumdevēja atzītam mērķim harmonizēt Latvijas un Eiropas Savienības konkurences tiesību normas, Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas piemērošanai nebūtu jāatšķiras no tā, kā tiek piemērots Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 1. punkts. Harmoniska konkurences tiesību normu interpretācija jau ilgstoši atzīta Konkurences padomes praksē un Senāta judikatūrā, konsekvēnti izdarot salīdzinošas atsauces uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūru vai Eiropas Komisijas tiesību aktiem (*sk., piem., Senāta 2015. gada 29. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-8/2015 (A43011212) 7. punktu*).

Līdz ar to, piemērojot Konkurences likuma 11. panta pirmo daļu, ir pamats ņemt vērā Eiropas Savienības Tiesas apsvērumus par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 1. punktu, kas noteic, ka ir aizliegti kā nesaderīgi ar iekšējo tirgu visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū.

Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka, lai uz nolīgumu attiektos Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, tam ir jābūt tādām, kura “mērķis vai sekas” ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, turklāt vispirms ir ņemams vērā nolīguma mērķis, ievērojot ekonomisko kontekstu, kurā tas ir piemērojams (*sal. 2015. gada 26. novembra sprieduma lietā C-345/14 16. punkts un tajā norādītā judikatūra*). Tādējādi, ja ir konstatēts nolīguma pret konkurenci vērstais mērķis, šā nolīguma ietekme uz konkurenci nav jāizvērtē. Turpretim gadījumā, ja nolīguma satura analizē neatklājas, ka konkurencei tiek kaitēts pietiekamā mērā, būtu jāpārbauda tā sekas un, lai uz

nolīgumu attiecinātu aizliegumu, jāsavāc pierādījumu kopums, no kura izriet, ka konkurence faktiski un būtiski ir tikusi vai nu nepieļauta, vai ierobežota, vai izkropļota (*turpat, 17. punkts*).

Attiecībā uz konkurences ierobežojuma “mērķa dēļ” jēdzienu Eiropas Savienības Tiesa ir nospriedusi, ka tas ir jāinterpretē šauri un tas var tikt piemērots tikai noteiktiem uzņēmumu savstarpējās koordinācijas veidiem, kuru kaitējuma konkurencei līmenis ir pietiekams, lai varētu tikt atzīts, ka nav jāpārbauda to sekas. Šāda judikatūra izriet no apstākļa, ka noteikti uzņēmumu savstarpējās koordinācijas veidi jau pēc to rakstura var tikt atzīti par normālai konkurences funkcionēšanai kaitējošiem (*sk., piem., 2015. gada 26. novembra sprieduma lietā C-345/14 18. punktu, 2017. gada 27. aprīļa sprieduma lietā C-469/15 103. punktu un tajos norādīto judikatūru*). Tādējādi galvenais juridiskais kritērijs, lai noteiktu, vai nolīgums ietver konkurences ierobežojumu “mērķa dēļ”, ir konstatējums, ka šāds nolīgums pats par sevi ir pietiekami kaitīgs konkurencei, lai varētu atzīt, ka tā sekas nav jāizvērtē (*turpat, attiecīgi 20. un 104. punkts*). Šajā ziņā ir jāievēro nolīguma noteikumu saturs, tā sasniedzamie mērķi, kā arī saimnieciski tiesiskais konteksts (*sk., piem., 2016. gada 20. janvāra sprieduma lietā C-373/14 27. punktu, 2017. gada 27. aprīļa sprieduma lietā C-469/15 105. punktu un tajos norādīto judikatūru*). Līdzīgi secinājumi ir izdarīti arī agrākā Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā (*sk., piem., 2009. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-8/08, u.c.*).

Apkopojot minēto, lai atzītu, ka Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas izpratnē vienošanās ir aizliegta, ir jākonstatē konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Novērtējot iespējamo konkurences ierobežojumu pēc mērķa, ir jāpārbauda vienošanās noteikumu saturs, tās sasniedzamie mērķi un saimnieciski tiesiskais konteksts. Šādas pārbaudes ietvaros ir jāgūst pārliecība, ka vienošanos jau pēc tās rakstura (piemēram, horizontāla cenu noteikšana kartēļos) var uzskatīt par normālai konkurences funkcionēšanai kaitējošu (*sk., piem., Senāta 2017. gada 16. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-61/2017 (A43010414) 7. punktu*).

[7] Šajā sakarā arī atgādināms, ka tirgus efektīvas ekonomiskās darbības pamatā ir princips, ka katram uzņēmumam sava darbība tirgū ir jānotiek neatkarīgi (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1998. gada 28. maija sprieduma lietā C-7/95 P 86. punktu un tajā norādīto judikatūru*). Neatkarīgas rīcības prasība neatņem tirgus dalībniekam tiesības gudri pielāgoties citu konkurējošo tirgus dalībnieku esošajai un prognozējamai rīcībai, tomēr tā noteikti nepieļauj jebkādu tiešu vai netiešu kontaktu esamību starp tirgus dalībniekiem, kuru mērķis vai rezultāts ir ietekmēt esošā vai potenciālā konkurējošā tirgus dalībnieka rīcību tirgū vai atklāt šādam konkurējošam tirgus dalībniekam darbības gaitu, kuru tas pats izmanto vai iecerējis izmantot tirgū, kur šādu kontaktu rezultāts vai efekts ir tādu saimnieciskās sāncensības noteikumu izveide, kuri neatbilst parastiem noteikumiem tirgū, ievērojot piedāvāto pakalpojumu vai preču dabu, uzņēmumu lielumu un skaitu un tirgus apmēru. (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1999. gada 8. jūlija sprieduma lietā C-49/92 P 117. punktu un sprieduma lietā C-199/92 P 160. punktu un tajos norādīto judikatūru, arī Vispārējās tiesas 2000. gada 15. marta sprieduma lietā T-25/95 1852. punktu*). Saskaņotas darbības ir kontakti starp tirgus dalībniekiem, kad viens konkurents atklāj tā nākotnes nodomus vai rīcību citam, kad pēdējais to lūdz, vai vismaz akceptē šādu informācijas apmaiņu (*sk. Senāta 2009. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-234/2009 (A42426505) 18.punktu, 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. SKA-158/2010 (A42568206) 9.punktu*).

[8] Izskatāmajā lietā noskaidrojamais jautājums, vai mazumtirgotāju veikalos plaukta cenas (proti, cenas, par kādu prece tiek pārdota patērētājiem) Knauf un Norgips izplatītajām precēm tika noteiktas neatkarīgi vai, kā to atzinusi, Konkurences padome, – deformētas konkurences apstākļos, vienojoties par noteiktu tālākpārdošanas cenu līmeni. Iestāde ir atzinusi, ka publisko cenu monitorings principā ir pieļaujams, taču konkrētajā lietā cenu monitorēšana ir notikusi nolūkā nodrošināt kontroli, lai veicinātu minimālā cenu līmeņa atjaunošanu, ja kāds to

neievēro, un attiecīgi uzturēšanu atbilstoši panāktajai vienošanās. Tādējādi iestādes ieskatā ir konstatējama gan aizliegta vertikāla vienošanās starp Knauf un Norgips un mazumtirgotājiem katru atsevišķi, gan horizontāla kartēļa vienošanās starp mazumtirgotājiem.

[9] Pieteicēja argumentē, ka iestāde nav vērtējusi to, ka pieteicēja darbojās tirgū, kuru deformēja Knauf un Norgips dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

Tālab sākotnēji apgabaltiesa noskaidros, vai konkrētajā lietā pieteicējas sekošana ražotāju rekomendējamām cenām ir pašas pieteicējas apzināta un aktīva iesaistīšanās aizliegtā vertikālā vienošanās ar ražotāju vai Knauf dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas sekas.

I

[10] Viens no konkurences tiesību pamatjautājumiem ir saistīts ar tirgus dalībniekiem piemītošo tirgus varu. Tā raksturo tirgus dalībnieka spēju izšķiroši ietekmēt preču apgrozības apstākļus konkrētajā tirgū un apgrūtināt citu tirgus dalībnieku iekļūšanu šajā tirgū (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1978. gada 14. februāra sprieduma lietā 27/76 63.-66. punktu, 1979. gada 13. februāra sprieduma lietā 85/76 38. punktu, 1988. gada 4. maija sprieduma lietā 30/87 26. punktu, kā arī Senāta 2007. gada 15. janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-15/2007 (A42177004) 11. punktu, 2008. gada 4. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-511/2008 (A42460605) 14.1. punktu, 2011. gada 7. februāra sprieduma lietā Nr. SKA-17/2011 (A42556907) 12. punktu*).

Dominējošais stāvoklis ir tirgus dalībnieka tirgus varas izpausme, kas ļauj viņam konkrētā preces tirgū aizkavēt efektīvu konkurenci un ļauj neatkarīgi rīkoties pret konkurentiem, klientiem vai piegādātājiem (*turpat*).

Konkurences likuma 13. panta pirmā daļa piemēru veidā norāda uz atsevišķiem dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas veidiem. Tādējādi dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas rīcības veidu saraksts nav izsmelošs un tajā ietvertais rīcības veidu uzskaitījums neaptver visus tiesībās aizliegtos dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas veidus (*sk. Senāta 2013. gada 20. septembra sprieduma lietā Nr. SKA-24/2013 (A42537406), 15. punktu*). Piemēram, dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties ne tikai pret citiem tirgus dalībniekiem kā konkurenci vājinoša rīcība, bet arī kā patērētāju ļaunprātīga izmantošana (*sk. Senāta 2007. gada 15. janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-15/2007 (A42177004) 11.3. punktu*).

[11] 2016. gada 30. septembrī Konkurences padome (lēmums Nr. E02-27) konstatēja pārkāpumu Knauf un Norgips darbībā, kas izpaužas kā lojalitāti veicinošu atlaižu piemērošana. Konkurences padome vērtēja Knauf un Norgips piemēroto atlaižu sistēmu ģipškartona pircējiem, kas tirgū nodrošināja lielāko pieprasījuma daļu pēc ģipškartona un būtisku pieprasījuma daļu pēc citām Knauf precēm no 2009. līdz 2014. gadam. Knauf un Norgips piemērotā atlaižu sistēma ierobežoja ģipškartona pircēju izvēli un piekļuvi alternatīviem ģipškartona piegādātājiem Latvijā, kā arī kavēja konkurentu piekļuvi ģipškartona izplatīšanas tirgum Latvijā, tādā veidā kopumā kavējot konkurences attīstību ģipškartona izplatīšanas tirgū Latvijas teritorijā.

Konkurences padome minētajā lēmumā, vērtējot ģipškartona izplatīšanas tirgu Latvijā, identificēja divus konkurentus *Saint-Gobain* grupas importēto ģipškartonu (zīmoli *Gyproc* un *Rigips*), kā arī *Siniat (Etex)* ģipškartonu. Taču tikai Knauf un Norgips pieder ražotne Latvijā ar vietējām ģipšakmens ieguvēm. Tālab šie ražotāji, ņemot vērā ievērojami zemākās loģistikas izmaksas (nekā transportēšanai no ārvalstīm), spēja piedāvāt zemāku cenu. Tādējādi Knauf un Norgips pozīcijas nacionālajā tirgū no 2009. līdz 2014. gadam bija stabilas,

nelielās robežās mainīgie importa apjomi nenodrošināja pietiekamu konkurences spiedienu, lai būtiski mazinātu Knauf un Norgips ietekmi Latvijas tirgū.

[12] Tātad Knauf un Norgips bija ģipškartona tirgus līderi, par ko arī lietā nav strīda. Apgabaltiesa piekrīt, ka Knauf un Norgips atrašanās dominējošā stāvoklī nešaubīgi ietekmēja tirgus konjunktūru lietā apskatāmajā periodā. Taču izskatāmajā lietā būtiski ņemt vērā, ka Knauf un Norgips dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana konstatēta ģipškartona izplatīšanas tirgū. Savukārt aizliegtās vertikālās vienošanās kontekstā iestāde konkrētās preces tirgu ir paplašinājusi, aizliegto vienošanos attiecinot uz kaļķa cementa, ģipša (tostarp ģipškartona) un grunts produktu kategorijām. Pieteicēja sekojusi rekomendētajām tālākpārdošanas cenām attiecībā uz lielāku Knauf un Norgips preču loku. Pretēji pieteicējas ieskatam ir konstatējami pierādījumi, kas to apstiprina, un tie tiks aplūkoti turpmākajos sprieduma punktos.

[13] Apgabaltiesa arī nesaskata pamatojumu pieteicējas apgalvojumam, ka iestāde nav vērtējusi tirgus dalībnieku tirgus varu. Lēmumā ir analizēta Knauf un Norgips nozīme un loma konkrēto preču tirgū. Kā redzams no iestādes secinātā, minētie ražotāji kopumā ir lielākie būvmateriālu piegādātāji, tomēr viņu vara attiecībā uz dažādiem būvmateriāliem ir atšķirīga. Piemēram, flīžu līmju tirgū mazumtirdzniecības līmenī Knauf ir tikai otrs lielākais piegādātājs Latvijā. Apgabaltiesa piekrīt pārsūdzētajā lēmumā minētajam, ka Knauf/Norgips un mazumtirgotājiem bija svarīga sadarbība un katras puses iesaiste nolūkā saskaņot tālākpārdošanas cenas mazumtirdzniecības līmenī. Tas viennozīmīgi palīdzēja Knauf un Norgips nodrošināt to, ka ražotāju preces mazumtirdzniecībā netiek aizstātas ar konkurējošām precēm.

[14] Vienlaikus iestāde pamatoti atzīst, ka arī mazumtirgotājiem bija ekonomiska interese nekonkurēt ar tālākpārdošanas cenām. Tālab šajā sakarā bez ievērības nav atstājams iestādes arguments par Knauf un Norgips kā tirgus līderu interesi maksāt bonusus mazumtirgotājiem. Nav strīda, ka dažādas atlaides var būt viens no rīkiem, ar kuru ļaunprātīgi nodrošināt savu dominējošo stāvokli. Turklāt atlaides viennozīmīgi rada motivāciju mazumtirgotājiem neizvēlēties alternatīvu ražotāju piedāvātos ģipša produktus.

Taču izskatāmajā lietā nav atrodama Knauf un Norgips vienpusēja interese piedāvāt atlaides mazumtirgotājiem par sekošanu rekomendētajām tālākpārdošanas cenām. Ražotāju konkurences priekšrocības, faktiski izslēdzot konkurenci vairumtirdzniecības līmenī, gan ņemot vērā Knauf augstās tirgus daļas Latvijas tirgū un importa nebūtisko ietekmi, gan ražotnes atrašanos Latvijā un no tā izrietošās zemās loģistikas izmaksas, gan arī ražotnes tā brīža augsto kapacitāti, kas pārsniedza Latvijas tirgus kopējo pieprasījumu, iespējams, varēja būt pietiekamas, lai vienpusēji regulētu ģipškartona mazumtirdzniecības tirgu arī bez bonusu izmaksas. Taču tas, ka ir ne tikai notikusi faktiskā sekošana ieteicamajām cenām, par ko lietā nav strīda, bet ka par to arī ir saņemti bonusi, norāda ne tikai uz Knauf un Norgips, bet arī uz pašas pieteicējas interesi samazināt mazumtirdzniecības cenu konkurenci, gūstot abpusēju labumu no augstākām cenām tirgū. Tātad šāda sistēma bija izdevīga arī pašai pieteicējai, jo Knauf piedāvājums nodrošināja stabilu pieprasījumam atbilstošu tirgus piedāvājumu, savukārt riski, meklējot alternatīvos piegādātājus, ilgtermiņā neatsvēra ieguvumus no iesaistīšanās šādā vienošanās. Tirgotājam ražotāja piedāvātie spēles noteikumi ne tikai kļuva pieņemami, tie tam bija ērti un izdevīgi, jo tālākpārdošanas cenu fiksēšana kopsakarā ar atlaižu par sekošanu ieteicamajām plaukta cenām saņemšanu mazināja konkurenci par cenām mazumtirdzniecības līmenī un vienlaikus nodrošināja garantētu uzcenojumu (starpību, ko nosedza atlaide no pārdošanas cenas par noteikumu ievērošanu). Savukārt tam, kādas atlaides tika piešķirtas

izskatāmajā strīdā neiesaistītajiem tirgotājiem, kas tika vērtētas dominējošā stāvokļa lietā, šīs lietas pareizā izspriešanā nav tiesiskas nozīmes.

Tādējādi, pat pieņemot, ka šī vienošanās ar Knauf un Norgips par sekošanu tālākpārdošanas cenām sākotnēji varēja būt ražotāja vienpusēji uzspiesta, tomēr pieteicēja šos spēles noteikumus ir pieņēmusi.

II

[15] Konkurences padome secinājumu par to, ka pastāvēja aizliegtā vertikālā vienošanās starp Knauf un Norgips, no vienas puses, un pieteicēju, no otras puses, kas izpaudās kā tālākpārdošanas cenu līmeņa ieviešana un uzturēšana, cenu stabilitātes, caurskatāmības un pārredzamības nodrošināšana, pamato ar ziņām, kas cita starpā izriet no lietā iegūtajiem lietas dalībnieku paskaidrojumiem, pavadzīmēm un kredītrēķiniem, kā arī elektroniskā pasta sarakstes, kas notikusi vairāku gadu garumā un saskaņā ar iestādes norādīto pauž kopīgu izpratni par panākto vienošanos. Minētie pierādījumi to kopsakarā iestādes ieskatā parāda arī pieteicējas dalību horizontālā karteļa vienošanās.

[16] Pieteicēja argumentē, ka pieteicējai piedēvētais pārkāpums, kas konstatēts no 2005. līdz 2007. gadam, ir atsevišķs pārkāpums, un pieteicējai naudas sodu par to liedz piemērot noilgums. Tālab pieteicēja atturas izteikties par šo periodu.

Apgabaltiesas ieskatā bez izvērstas un visaptverošas pierādījumu analīzes par pieteicējas iesaisti aizliegtajā vertikālajā vienošanās nav iespējams nonākt tostarp pie secinājuma par to, vai tas ir atsevišķs vai tomēr vienots turpināts pārkāpums. Apgabaltiesa pierādījumus vērtēs secīgi, aplūkojot abus pārkāpuma periodus atsevišķi un attiecīgi noskaidros, vai pieteicējai atbildību par dalību aizliegtā vertikālā vienošanās no 2005. līdz 2007. gadam liedz piemērot noilgums.

II. I

[17] Noskaidrojot un pārbaudot lietas faktiskos apstākļus hronoloģiskā secībā, kā pirmos apgabaltiesa vērtēs pierādījumus par pieteicējas iesaisti aizliegtā vertikālā vienošanās laikā no 2005. līdz 2007. gadam.

[18] Iestādes ieskatā pirmā sarakste, kas norāda uz panākto mutisko vienošanos par sekošanu tālākpārdošanas cenām un minimālā tālākpārdošanas cenu līmeņa uzturēšanu, ir datējama ar 2005. gada 9. decembri, kas turpinās 10. decembrī. Kā redzams no e-pasta sarakstes, Norgips /amats/ / pers.C/ raksta pieteicējas darbiniekam /pers.D/: “kā jūs zināt, minimālā pārdošanas cena klientiem ir noteikta (*) Ls, ja nav saskaņots citādi. Daru jums zināmu, ja man būs reāli pierādījumi, ka jūs neievērosiet vai ignorēsiet mūsu mutisko vienošanos, būšu spiests samazināt jūsu mēneša bonusu.” (*lietas 1. pielikuma 15. lapa*). Iestāde šo e-pastu interpretē tādējādi, ka tajā norādītie atslēgvārdi norāda uz noslēgtu mutisku vienošanos, par ko ir zināms pieteicējai, par to, kāda ir minimālā tālākpārdošanas cena, un visbeidzot arī par vairumtirgotāja sankcijām pret mazumtirgotāju minimālās pārdošanas cenas neievērošanas gadījumā (*sk. Konkurences padomes paskaidrojumus Administratīvās apgabaltiesas 2018. gada 16. oktobra tiesas sēdē*). Pieteicēja atbildē uz šo e-pastu “attiecībā par šo mutisko vienošanos” lieto jēdzienu “projekta cena”. E-pastā norādīts, ka “sarunās par mūsu pēdējiem projektiem Daugavpilī kā vienu no pamatojumiem, kāpēc mēs nesaņemam projekta cenu, esi minējis to, ka mūs gala cena ir krietni zemāka par (*) Ls un ka mēs paši spējam cīnīties par šiem projektiem. Esam nonākuši pretrunās”. Iestādes ieskatā atbilde

apstiprina abu pušu sapratni, par kādu mutisko vienošanos ir runa, proti, ka ir fiksēta minimālā tālākpārdošanas cena. Turklāt minētais e-pasts kopsakarā ar Norgips 2005. gada 10. decembra atbildes e-pastu pieteicējai norāda uz vairumtirgotāja kontroles mehānismu. Proti, Norgips minētajā e-pastā norāda, “ka man jūs jābrīdina, bet pelnīt pašiem vai atteikties no peļņas vispār (mēneša bonusus varu likt visiem pavadzīmēs) ir jūsu brīva izvēle. [...] Ja jūs tik ļoti gribat konkurēt ar katru mazāko firmu, neviens taču neaizliedz ievest jums arī lēto Lafarge”. Iestāde šo atbildes e-pastu interpretē tādējādi, ka ražotājs pārliecina un izskaidro pieteicējai tālākpārdošanas cenu mērķus un attiecīgi cēlonisko sakarību starp tālākpārdošanas cenu ievērošanu un mēneša bonusu saņemšanu. Tāpēc arī ražotājs aicina nekonkurēt un ievērot minimālās tālākpārdošanas cenas, norādot, ka zaudējumi būs lielāki nekā tad, ja pieteicēja šīs tālākpārdošanas cenas ievēros.

[19] Lietā nav pierādījumu, kas apstiprinātu faktisku bonusu maksāšanu šajā periodā. Iestāde, interpretējot minēto e-pastu, atsaucas uz pieteicējas /amats/ /pers.E/ 2015. gada 14. jūlija paskaidrojumiem iestādei (*lietas 2. pielikuma 276.-278. lapa*). Kā redzams no /pers.E/ paskaidrojumiem, viņš pie pieteicējas strādāja no 2006. līdz 2013. gadam. Tāpat periodā, kad noticis pieteicējai inkriminētais konkurences tiesību pārkāpums. /pers.E/ bija atbildīgs par būvmateriālu iepirkšanu un pārdošanu. Pārdošana ietvēra arī plauktu cenu noteikšanu. /pers.E/ daļēji bija saistīts arī ar projektu cenu noteikšanu būvmateriāliem. Attiecībā par sadarbību ar Knauf un Norgips /pers.E/ paskaidroja, ka būtisks bija pārdošanas apjoms, no kā bija atkarīgs atlaides apmērs. Jo lielāks pārdoto būvmateriālu apjoms, jo lielāka atlaide. Vienlaikus /pers.E/ arī atzina, ka starp pieteicēju un Norgips bija vienošanās par aizliegumu tirgot zem pašizmaksas. Tā bija noruna starp šiem uzņēmumiem. /pers.E/ arī pieļāva, ka līdzīgi rīkojās Kurši.

2015. gada 17. jūnijā par minēto saraksti jautājumu pārkāpuma izpētes ietvaros Konkurences padome uzdeva /pers.C/, kurš paskaidroja, ka ar 2005. gada 9. decembra e-pastā lietoto jēdzienu “minimālā pārdošanas cena” ir domāta Norgips pavadzīmes cena, proti, Norgips pārdošanas cena klientiem. Iespējams, samazināšana (acīmredzami domāts – mēneša bonusu) varēja būt par parādiem. Jāskatās kompleksi, kādiem klientiem ir ienākošās un izejošās cenas. Jāskatās kontekstā (*turpat, 253.-256. lapa*).

[20] Atgriežoties pie apskatāmo e-pastu satura, vēlreiz jāpatur prātā, ka Norgips sūta vēstuli pieteicējai ar brīdinājumu samazināt mēneša bonusu, ja netiks ievērota vienošanās. Iepriekšējā teikumā Norgips atgādina, kāda ir minimālā pārdošanas cena klientiem. Vērtējot šo pierādījumu kopsakarā ar savstarpējā sadarbībā tieši iesaistīto personu /pers.E/ un /pers.C/, paskaidrojumiem iestādei, jāpiekrīt Konkurences padomei, ka šis e-pasts iezīmē no turpmāk lietā pārbaudītajiem pierādījumiem izrietošo aizliegto vertikālo vienošanos par nekonkurēšanu ar mazumtirdzniecības cenām.

Kā minēts, /pers.C/ par minimālo pārdošanas cenu sauc cenu Norgips pavadzīmē. Viņš pretēji pieteicējas argumentam, ka minētā sarakste attiecas uz projekta cenām, nenorāda, ka citētajā 9. decembra e-pastā, ko Norgips nosūta pieteicējai, būtu minēta kāda speciāla (šajā gadījumā projekta) cena. Tādējādi apgabaltiesai nav pamata arī prezumēt pretējo. Tas neizriet arī no 9. decembra pieteicējas atbildes vēstules Norgips. Kaut arī tajā tiek lietots jēdziens “projekta cena”, ir skaidrs, ka, lasot šo vēstuli kontekstā ar visu saraksti, kas atbilstoši lietā iegūtajiem pierādījumiem norisinājās 9. decembrī un noslēdzās 10. decembrī, projekta cenas nesaņemšana ir tikai sekas tam, ka pieteicēja neievēro Norgips rekomendēto cenu. Turklāt nav izšķirošas nozīmes tam, vai tā ir ieteicamā cena vai, kā to definē /pers.C/, – Norgips pārdošanas cena pavadzīmē. Cenas tirgū ir jānosaka neatkarīgi. Savukārt norāde par mēneša bonusu samazināšanu kā sekām acīmredzami ir saistāma ar atturēšanos ievērot ražotāja noteikto

pārdošanas cenu. Sarakstē nav nekādu norāžu par to, ka pieteicējai pret Norgips būtu nenokārtotas saistības, tādējādi /pers.C/ paskaidrojumi par to, ka mēneša bonuss varēja būt samazināts par parādiem, neiztur kritiku. Apgabaltiesa nerod saprātīgu izskaidrojumu, ja vien patiesi pieteicējai būtu kavēti maksājumi Norgips, kālab tas nebūtu skaidri minēts e-pastā.

Visbeidzot minētā e-pasta kontekstā ir svarīgi ņemt vērā arī /pers.E/ paskaidrojumu, ka starp pieteicēju un Norgips bija vienošanās par aizliegumu tirgot zem pašizmaksas. Tādējādi persona, kas bija tieši iesaistīta darījumos starp pieteicēju un Norgips, apstiprina šādas vienošanās esību. Tam, ka /pers.E/ 2005. gadā vēl nebija pieteicējas darbinieks, nav nozīmes. E-pasta saturs pats par sevi parāda to, ka tālākpārdošanas cenu rekomendācijas bija. Paskaidrojumi par to tikai papildus apstiprina secinājumu par vienošanās esību. Savukārt tas, ka /pers.E/ nebija pieteicējas darbinieks paskaidrojumu sniegšanas brīdī, palielina šo paskaidrojumu ticamību, jo konkrētajai personai vairs nav bažu par varbūtējām sekām no darba devēja par tam nelojālu ziņu nodošanu iestādei.

Apkopojošs minēto, apgabaltiesa piekrīt iestādei, ka minētie pierādījumi iezīmē aizliegtas vertikālas vienošanās esību jau 2005. gadā. Turklāt šī 2005. gada sarakste ir lasāma kopsakarā arī ar tālāk aprakstītajiem pierādījumiem, proti, saraksti, kas norisinās turpmākajos sadarbības gados un apliecina pieteicējas iesaistīšanos pret konkurenci vērstās darbībās. Attiecīgi šāds visaptverošs pierādījumu vērtējums apstiprina aizliegtas vertikālas vienošanās pastāvēšanu arī 2005. gadā.

[21] Kā pierādījumu tam, ka pieteicējas tālākpārdošanas cena tiek saskaņota arī ar Knauf, iestāde min e-pasta saraksti 2006. gada 4. un 7. martā, kad uz pieteicējas e-pasta vēstuli ar lūgumu “uz akcijas laiku piešķirt papildu atlaidi”, Knauf /amats/ /pers.B/ atbild, ka “plaukta cenu jūsu veikalos saskaņosim.” (*lietas 1. pielikuma 16. lapa*).

Savukārt tas, ka tirgū ir panākta vienošanās starp Knauf (un Norgips) un mazumtirgotājiem par tālākpārdošanas cenu fiksēšanu un ka ir konkrēts vairumtirgotāju kontroles mehānisms, kādā veidā tiek panākta atgriešanās pie vienošanās izpildes, ja kāds no dalībniekiem no tās atkāpjas, iestādes ieskatā parādās tālāk aprakstītajās e-pasta sarakstēs.

Iestāde norāda uz e-pastiem, no kuriem izriet, ka Knauf visiem sadarbības partneriem, sākot ar 13. februāri, ir aktualizējusi kaļķa cementa un ģipša produktu “rekomendējamās mazumtirdzniecības cenas, rekomendējamo minimālo cenu neievērošanas gadījumā paturot tiesības aizsargāt pārējo partneru intereses, veicot attiecīgas iepirkuma cenu izmaiņas”, vienlaikus piešķirot atlaidi (*) % apmērā par sekošanu rekomendējamajai cenai. Līdz minētajam datumam ir spēkā iepriekš noteiktās minimālās mazumtirdzniecības cenas. Šādi e-pasti nosūtīti Depo, sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “Krūza” (turpmāk – Krūza) un sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “SAIMNIEKS-SERVISS” (turpmāk – Saimnieks-Serviss) (*turpat, 18.-23. lapa*).

Pieteicēja argumentē, ka tā nav ne šīs sarakstes dalībniiece, ne tās adresāte, tālab uz to nevar tikt attiecināta šī aizliegtā vienošanās. Konkurences padome to atspēko ar apsvērumu, ka saskaņā ar minēto e-pastu saraksti līdz 13. februārim spēkā bija iepriekš noteiktās cenas (*turpat, 20. lapa*), attiecīgi kopsakarā ar 7. marta Knauf vēstuli pieteicējai, ar kuru pieteicēja tiek informēta, ka tā saskaņos plaukta cenas pieteicējas veikalos, iestādes ieskatā ir konstatējama vienošanās, kas pastāv visā tirgū, tostarp tās dalībniiece ir arī pieteicēja. Apgabaltiesa piekrīt iestādei, ka nav izšķirošas nozīmes apstāklim, ka lietā nav tiešu pierādījumu tam, ka pieteicējai būtu nosūtīta Knauf cenu lapa. Šajā sakarā ir būtiski paturēt prātā, ka vēstule tika adresēta visiem sadarbības partneriem, kā tas tiešā tekstā norādīts vēstules ievaddaļā. Pieteicēja nešaubīgi bija Knauf sadarbības partnere, turklāt viena no lielākajām klientēm, tādējādi tikpat svarīgs tirgus spēlētājs kā Depo, Kurši u.c. To, ka pieteicēja pēc apgrozījuma bija starp lielākajiem dīleriem, apgabaltiesas sēdē, noprotināts kā liecinieks, apstiprināja arī Knauf tā laika /amats/ /pers.B/ (*lietas 2. sējuma 187. lapa*). Tādējādi nešaubīgi pieteicēja bija svarīgs

klients, un nav rodams saprātīgs izskaidrojums tam, kālab pieteicēja nebūtu viena no šīs Knauf sadarbības piedāvājuma adresātēm.

Turklāt šie e-pasti par cenu izmaiņām, kas tika nosūtīti sadarbības partneriem, lasāmi ciešā kopsakarā ar 4. un 7. marta saraksti starp pieteicēju un Knauf, kas iezīmē to, ka pastāv aizliegta vienošanās starp šiem abiem tirgus dalībniekiem par sekošanu ieteiktajām mazumtirdzniecības cenām. Savukārt šie e-pasti, saskaņā ar kuriem nosūtītas aktuālās tālākpārdošanas cenas, kopsakarā ar Knauf iekšējo saraksti par atlīdzību (*) % apmērā par sekošanu noteiktajām tālākpārdošanas cenām (*lietas 1. pielikuma 17.-18. lapa*), apstiprina to, ka aizliegta vertikāla vienošanās pastāv visā tirgū. Tam, kādi jēdzieni tiek izmantoti, lai apzīmētu tālākpārdošanas cenas (plaukta cenas, mazumtirdzniecības cenas), nav nozīmes (par to apgabaltiesa izvērstāk izteiksies tālākajos sprieduma punktos). Šeit iezīmējas arī noteikta atlīdzība par šīs vienošanās ievērošanu.

[22] Fakts, ka Knauf bija rekomendējamo cenu politika, atsaucoties uz pieņemtu praksi tirdzniecībā, ir izsecināms arī no Knauf tā laika /amats/ /pers.A/ liecībām apgabaltiesai (*turpat, 224. lapa*). Un šo secinājumu neietekmē viņa liecību pretrunīgums. Proti, /pers.A/ liecināja, ka neatzīst un nekad nav atzinis vienošanos par sekošanu ieteicamajām cenām. Vienlaikus viņš norādīja, ka tā ir katra tirgus dalībnieka individuāla lieta. Bija piedāvājums par ieteicamajām cenām, un, spriežot pēc visām sarakstēm, tad tas tā arī bija (*turpat, 229. lapa*). Viens no nosacījumiem bija, lai pārdošanas cena nebūtu zem iepirkuma cenas. Plaukta cena bija zemākā cena, ko [Knauf] ieteica, kas bija atbilstoša iepirkuma cenai (*turpat, 224. lapas otrais atvērums, 229. lapa*). Attiecīgi Knauf izveidoja bonusu sistēmu tādu, ka bonuss tiek maksāts, ja pārdošanas cena nebija zemāka par iepirkuma cenu (*turpat, 224. lapas otrais atvērums*). /pers.A/ pamatoja tālākpārdošanas cenu rekomendāciju ar iespējamām problēmām saistībā ar Valsts ieņēmumu dienestu pievienotās vērtības nodokļa nomaksas dēļ (*turpat, 224. lapa*). Apgabaltiesa šim apsvērumam padziļināti nepievēršas, jo nerod korelāciju starp nepieciešamību fiksēt tālākpārdošanas cenu tirgū kā pamatojumu ražotājam nelabvēlīgām nodokļa sekām.

To, ka Knauf tirgotājiem noteica ieteicamās tālākpārdošanas cenas, liecībās apgabaltiesai nenoliedza arī /pers.B/, kuru kā personu, kura pienākums bija organizēt tirdzniecības procesu un kurš bija atbildīgs par vienošanos ar tirgotājiem par ieteicamajām cenām, liecībās norādīja /pers.A/ (*turpat, 224. lapa*). Arī /pers.B/ liecināja, ka plaukta cena bija rekomendējamā cena un Knauf mērķis bija, lai tirgotājs nepārdod lētāk par iepirkuma cenu (*turpat, 191. lapas otrais atvērums*). Atbilstoši /pers.B/ liecinātajam rekomendējamās cenas tika dotas ar tādu domu, ka tās ir rekomendējamās, lai mēs [Knauf] zinātu, kāds ir cenu līmenis pie tirgotājiem. Knauf interese, nosakot rekomendējamo cenu, bija mazināt spriedzi, kāda tā bija attiecībā uz cenām starp mazumtirgotājiem, jo katrs tirgotājs, cenšoties panākt sev labvēlīgākus nosacījumus, atsaucās uz cenu, kas ir pie kāda no konkurentiem (*turpat, 187. lapas otrais atvērums*). Tam pretrunā gan ir /pers.A/ liecinātais, ka viņš nav dzirdējis par to, ka dialogs starp tirgotāju un Knauf par lūgumu samazināt iepirkuma cenas būtu noticis, atsaucoties uz cenām citu tirgotāju plauktos (*turpat, 225. lapa*). Vienlaikus pats /pers.A/ līdzīgi kā /pers.B/ liecināja, ka bija situācija, kad tirgotājs pārdeva zem iepirkuma cenas un tad vērsās pie mums [Knauf], lai mēs [Knauf] kompensētu šo starpību ar bonusu vai ar kredītfaktūru (*turpat, 224. lapas otrais atvērums*).

/pers.B/ liecībās arī pats ir acīmredzami pretrunīgs, no vienas puses, viņš norāda uz Knauf pakļaušanos tirgotāju spiedienam, kas tālab pamato tirgotāju plaukta cenu monitoringu un ieteicamās cenas rekomendēšanu, no otras puses, pats /pers.B/ atzīst, ka arī lielāko dīleru zaudēšana būtu īslaicīga Knauf apgrozījuma mazināšanās (*turpat, 190. lapas otrais atvērums*).

Tātad, kaut arī /pers.A/ un /pers.B/ liecībās Knauf rekomendējamo cenu politiku sasaista ar mazumtirgotāju interesi saņemt bonusus, ja prece tiek tirgota zem iepirkuma cenas,

apgabaltiesai nav šaubu par to, ka Knauf patiesais mērķis, ko pierāda arī šajā lietā iegūto e-pastu sarakste, bija mazināt vai pat pilnībā izslēgt Knauf produktu cenu konkurenci starp mazumtirgotājiem. Apgabaltiesa nerod loģisku izskaidrojumu ražotāja interesei monitorēt mazumtirgotāju tālākpārdošanas cenas, kā to liecībās norāda /pers.B/, lai mazinātu saasinājumus starp tirgotājiem par pārdošanas cenu (*turpat, 187. lapas otrais atvērumis*), kā vien mērķi fiksēt tālākpārdošanas cenu, kas arī ir konstatētās aizliegtās vertikālās vienošanās būtība. Šajā sakarā atgādināms, ka tirgotājam cenas ir jānosaka neatkarīgi, kas nenoliedzami ietver arī pārrunas ar ražotāju par zemāku iepirkuma cenu, atlaidēm par apgrozījumu u. tml. Taču nav gūstams saprātīgs pamatojums ražotāja interesei iesaistīties spēlē ar tirgotāju par tā plaukta cenām, lai tādējādi izvairītos no tirgotāja prasībām atlīdzināt zaudējumus, kā to liecībās norāda /pers.B/ (*turpat, 191. lapas otrais atvērumis*). Proti, pamatojums sarunai ar tirgotāju par iepirkuma (šajā gadījumā Knauf pārdošanas) cenām kā viens no aspektiem varēja būt tas, par kādu cenu cits tirgotājs tirgo Knauf precī sava veikala plauktā, tomēr tad efektīvs līdzeklis, kādā gūt peļņu vai arī samazināt savus zaudējumus, ir vienošanās par zemāku iepirkuma cenu, nevis par plaukta cenu fiksēšanu. Taču, kā redzams no lietā aplūkotās sarakstes, kas analizēta sprieduma tālākajos punktos, iepirkuma cenas, uzcelojuma procents un plaukta cenas visiem tirgotājiem tika noteiktas vienādi. Tādējādi /pers.B/ liecības šajā aspektā neatbilst lietā noskaidrotajiem faktiem.

Taču, kas ir būtiski, ka gan /pers.B/, gan /pers.A/ liecībās, lai arī izvairīgi, atspoguļo ar mazumtirgotājiem iedibināto sistēmu – ievērot rekomendējamo cenu sliekšņus un sekot, ka arī pārējie tirgotāji ievēro ražotāja noteikto disciplīnu.

[23] Iestādes norādītā vienošanās par tālākpārdošanas cenu fiksēšanu tirgū daudz skaidrāk iezīmējas jau nākamajā pārbaudē iegūtajā sarakstē starp pieteicēju un Norgips. Kā redzams no /pers.F/ 2007. gada 19. februāra e-pasta un secīgi arī 17. maija /pers.E/ elektroniskās vēstules /pers.C/, pieteicēja interesējas par to, kāpēc “Depo tirgo Norgips reģipsi lētāk savos veikalos nekā pieteicēja”. Pieteicēja 19. februāra e-pastā vaicā: “vai mēs varam runāt par uzticamu savstarpējo sadarbību Norgips preču tirdzniecībā un kā būtu jārikojas godīgam sadarbības partnerim šādā situācijā?” (*lietas 1. pielikuma 22. lapa*). 17. maija vēstulē pieteicēja daudz skaidrāk norāda, ka “pēc mūsu sarunas ir pārbaudīts, par kādu cenu Depo tirgo reģipsi, un sagaida komentāru par to”, pielikumā nosūtot Depo kontrolpirkuma čeku, saskaņā ar kuru standarta ģipškartona loksne iegādāta par (*) Ls (*lietas 19. pielikuma 135., 138. lapa*).

Šajā sakarā jāpiekrīt iestādei, ka minētajos e-pastos ieskicētā pieteicējas neapmierinātība ar citam mazumtirgotājam noteikto tālākpārdošanas cenu apstiprina no iepriekšējām sarakstēm, tostarp tām, kuru tiešais dalībnieks nav pieteicēja, secinājumu par to, ka starp ražotājiem un mazumtirgotājiem bija savstarpēja vertikāla vienošanās un tā nebija tikai vienpusēja Knauf un Norgips rīcība bez pieteicējas atbildes reakcijas. No tā, ka pieteicēja vērsās, turklāt īsā laika periodā atkārtoti pie Norgips ar sūdzību par to, ka kāds no mazumtirgotājiem nepilda vienošanos, izriet nākamais secinājums, ka pieteicēja apzinās, ka reakcija sekos un tādā veidā tiks nodrošināta tālāka aizliegtās vertikālās vienošanās ievērošana. Un atbilde arī tiek saņemta. Norgips pieteicējai 20. februārī nosūta atbildes e-pastu par to, ka Norgips tuvākajā laikā apņemas noskaidrot situāciju un veikt pasākumus, lai nepieļautu, ka cena ir zemāka par ieteicamo cenu (*) Ls, ar izvērstu Norgips skaidrojumu par to, uz kādiem principiem balstās savstarpējā sadarbība. Kā norādīts e-pastā: “apsolu tuvākajā laikā noskaidrot, kāda ir cena [Depo] veikalos. Ja pārdošanas cena pēc pārbaudes tiešām izrādīsies zemāka par (*) Ls plus PVN, veikšu tūlītējus pasākumus, lai pārtrauktu šo rūpalu.” (*lietas 1. pielikuma 22. lapa*). Arī 18. maija atbildes vēstule, ka “tāds “business” tiks pārtraukts”, (*lietas 19. pielikuma 135. lapa*) norāda uz to, ka pieteicējas mērķis ir sasniegts un pieteicējas centieni, ka visi ievēro aizliegto vienošanos, tiek respektēti.

Tādējādi apgabaltiesa nevar piekrist pieteicējas papildu paskaidrojumos norādītajam, ka iepriekš aplūkotās sarakstes nepierāda aizliegtas vertikālas vienošanās esību. Pieteicēja attiecībā par 20. februāra e-pasta vēstuli norāda, ka sūtījuma konteksts ir “kaulēšanās” par piegādes cenu. Pieteicēja tostarp atsaucas uz Vispārējās tiesas atziņām, ka frāze par “morālu pienākumu sakārtot situāciju” ir pārāk vispārīga, lai to uzskatītu par aizliegtas vienošanās indikāciju (*sk. 2007. gada 12. septembra sprieduma lietā T-36/05 91. punktu*). Savukārt attiecībā par 17. un 18. maija e-pastiem pieteicēja nesaredz iestādes apgalvoto vertikālo vienošanos, jo, kā redzams no sarakstes, pieteicējas darbinieks uzsāk sarunu par Depo cenām, savukārt Norgips – atbild par SIA “BIZNESA SAVIENĪBA” rīcību.

Būtisks ir pārbaudītās e-pasta sarakstes konteksts. Ja šos pierādījumus, sekojot pieteicējas argumentācijai papildu paskaidrojumos, vērtētu atrauti un ja lietā nebūtu citu pierādījumu, kas savstarpējā kopsakarā apstiprina pieteicējas darbības, ziņojot par konkurentu cenām, motīvus, varētu piekrist pieteicējai, ka vienīgi norādes par “uzticamu savstarpējo sadarbību” nebūtu atzīstamas par pietiekamām aizliegtas vienošanās konstatēšanai. Taču jau iepriekš aprakstīto apsvērumu dēļ, kurus apgabaltiesa neatkārtoto, apgabaltiesai nerodas šaubas par to, ka šie e-pasti nav pieteicējas vēlme samazināt sev iepirkuma cenu, bet gan vērsta uz to, lai aizliegtu vienošanos ievēro visi tās dalībnieki.

Turklāt uz to, ka pieteicēja nav pasīva vērotāja, uzskatāmi norāda ne tikai pieteicējas pie cita būvmateriālu tirgotāja iegādātā ģipškartona čeka pārsūtīšana ražotājam ar neizpratni par konkrētā produkta plaukta cenu, bet arī pieteicējas reakcija uz Norgips 18. maija vēstuli, kurā pieteicēja ar “cerību, ka šāda situācija vairs neatkārtosies” skaidri norāda, ka “ja ir vienošanās, tad tā ir jāievēro visiem. Tiklīdz kāds [to] neievēro un nav nekādu seku šai neievērošanai, rodas jautājums, vai vienošanās vēl ir spēkā?” (*turpat, 136. lapa*).

Savukārt tas, ka vienošanās pastāv starp visiem lietā identificētajiem mazumtirgotājiem, izriet no tā, ka pati pieteicēja (/pers.F/ personā) 18. maijā ir ziņojusi Depo “par Norgips pretenzijām par viņu reģipša pārdošanas cenām” ar norādi, ka “tiks apstādināti visi reģipša pasūtījumi, ja cena netiks nomainīta” (*turpat, 120. lapa*). Kaut arī konkrētais pierādījums ir Depo iekšējā sarakste, apgabaltiesai nav pamata apšaubīt, ka tā ir Depo reakcija uz /pers.F/ zvanu. Jāpiekrīt, ka citētajā 18. maija e-pastā, ko Depo darbinieks /pers.G/ nosūta citam Depo darbiniekam, /amats/ /pers.H/ un kas secīgi tiek pārsūtīta arī Depo /amats/ /per.I/, nav tieši norādīta pieteicēja, bet ir minēta vien persona vārdā “/pers.F/” (*turpat*). Taču šis pierādījums tieši tāpat kā visi citi pārbaudē iegūtie ir jāvērtē pārējo pierādījumu kontekstā. Par to, ka pastāvēja vienošanās ar Knauf un Norgips par sekošanu tālākpārdošanas cenām un no tā izrietoša kopīga izpratne par samazināto mazumtirdzniecības cenu konkurenci, gūstot visu iesaistīto personu labumu no augstākām cenām tirgū, liecina tas, ka pieteicējas kontrolpirkuma rezultātā tika panākts konkrēts rezultāts un Depo cenas tika samazinātas.

Kā redzams no notikumu hronoloģijas, pieteicējas /amats/ /pers.E/ e-pastu ar iebildēm par cenām Depo veikalos /pers.C/ nosūta 17. maijā plkst. 13.41. Secīgi 18. maijā plkst. 10.56 /pers.C/ atbild pieteicējai par to, ka “šāds business tiks pārtraukts.” 18. maijā plkst. 13.26 /pers.E/ nosūta atbildes e-pastu. Paralēli 18. maijā plkst. 13.31 Depo darbinieks /pers.J/ nosūta citam Depo darbiniekam /pers.K/ rīkojumu Nr. BM-01 “Par realizācijas cenu maiņu”, ko /pers.K/ tālāk pārsūta /pers.H/ ar jau citēto piebildi par “Norgips pretenzijām par mūsu [Depo] pārdošanas cenām.” Rīkojumu apstiprināšanai /pers.H/ pārsūta /pers.I/, kurš 21. maijā plkst. 09.20 jauno rīkojumu saskaņo, atbildot ar “OK” (*turpat*). Aplūkojot rīkojumu kopsakarā ar kontrolpirkuma čeku, redzams, ka 16. maijā, kad Depo veikalā tika iegādāts ģipškartons (1200x2600), tā plaukta cena bija (*) Ls. Depo rīkojumā Nr. BM-01 standarta ģipškartona (1200x2600) cena (*) Ls norādīta ailē “vecā cena” un tālāk apakšailē “dzeltenā cena par vienu vienību”. Kā redzams no rīkojuma, jaunā cena analogam produktam noteikta (*) Ls (pamatscena par vienību) vai (*) Ls (dzeltenā cena par vienību) (*turpat, 121. lapa*). Minētie fakti norāda uz aizliegtas vertikālas vienošanās aktīvu izpildi. Savukārt tas, ka Norgips cita starpā ietvēris

tekstu, ka “tiek gatavota lēmumu pakete attiecībā uz SIA “BIZNESA SAVIENĪBA” kā preču pārdevēju”, neietekmē pārējās sarakstes būtību un mērķi.

[24] Tādējādi šie kopsakarā vērtējamie pierādījumi apstiprina, ka aizliegtā vertikālā vienošanās pastāv. Pat pieņemot, ka šī vienošanās ar Knauf un Norgips par sekošanu tālākpārdošanas cenām sākotnēji varēja būt ražotāja vienpusēji uzspiesta, pieteicēja šos spēles noteikumus ir pieņēmusi. Turklāt apgabaltiesai arī nav šaubu par to, ka dažādā tālākpārdošanas cenu apzīmējošā terminoloģija sarakstē attiecas uz vienu un to pašu jēdzienu “plaukta cena”, kas nedrīkst būt zem iepirkuma cenas un ko kontrolē Knauf un Norgips, lai novērstu novirzes no vienošanās (saistībā ar to sk., piemēram, viņu iekšējo saraksti par to, kādai jābūt “minimālai cenai veikalā un kā to kontrolēt” (/pers.C/ 2007. gada 19. jūnija vēstule /pers.A/); “plaukta cena [..], kas reizē ir iepirkuma cena, rada manī neizpratni, vēl lielāku neizpratni manī rada nevēlēšanās risināt šo jautājumu” (/pers.C/ 2007. gada 13. jūlija vēstule /pers.A/); “neviens no Norgips klientiem nekad nav pārdevis precī zem pašizmaksas” un “es vienmēr esmu kontrolējis, lai cena nebūtu zem iepirkuma cenas un pieņēmis visstingrākos mērus, ja kaut kas nav tā” (/pers.C/ 2007. gada 13. jūlija vēstule /pers.A/), u.c.) (*lietas 1. pielikuma 27., 31.-33. lapa*). Arī liecībās apgabaltiesai /pers.B/ norādīja, ka atšķirība starp rekomendējamām cenām un minimālām plaukta cenām ir tikai gramatiska (*lietas 2. sējuma 189., 191. lapa*).

[25] Tāpat pieteicējas iesaisti aizliegtā vertikālā vienošanās un izpratni par to, ka vienošanās pastāv attiecībā arī uz citiem mazumtirgotājiem, apstiprina tā paša gada 17. jūlija sarakste starp Knauf un pieteicēju, saskaņā ar kuru Knauf /amats/ /pers.B/ informē, ka Depo mainīs ģipškartona cenas uz (*) Ls/kv.m, un par to, ka Depo ir gatavi vēl paaugstināt cenu, ja to darīs arī pārējie tirgus dalībnieki, vienlaikus paskaidrojot, kāpēc iepriekšējā cena bija (*) Ls/kv.m (*lietas 1. pielikuma 34. lapa*).

[26] Aplūkojot minētos pierādījumus atrauti, varētu piekrist pieteicējai, ka tie nepierāda pieteicējas iesaisti aizliegtā vienošanās ar Knauf un Norgips par tālākpārdošanas cenu fiksēšanu tirgū. Taču apgabaltiesa pievienojas iestādei, ka, kaut arī lietā ir fragmentāri pierādījumi, tie ir vērtējami savstarpējā kopsakarā. Tikai sistēmiski virzoties no vienas sarakstes pie nākamās, apkopojot tās un lasot savstarpējā kopsakarā, ir saskatāms pamatojums iestādes secinājumam par to, ka arī pieteicēja bija aizliegtās vertikālās vienošanās dalībniece.

Šajā sakarā atgādināms, ka, ņemot vērā pret konkurenci vērstu nolīgumu noslēgšanas aizlieguma nepārprotamo raksturu, nevar tikt prasīts, lai iestāde sniegtu dokumentus, kas tieši liecina, ka attiecīgie uzņēmēji ir nodibinājuši kontaktus. Lietas dalībnieku darbības aizliegtas vienošanās kontekstā parasti notiek iespējami slēptā veidā, tādējādi uz to attiecināmie dokumenti parasti ir samazināti līdz minimumam. Katrā ziņā ir jābūt iespējai fragmentāros un izklaidētos faktus, kuri var būt iestādes rīcībā, papildināt ar secinājumiem, kas ļauj rekonstruēt atbilstošos apstākļus. Tādējādi pret konkurenci vērsta darbības vai nolīguma pastāvēšana var tikt secināta no noteikta to sakrītību un norāžu daudzuma, kas, izvērtētas kopā, var tikt uzskatītas par pierādījumu konkurences tiesību normu pārkāpumam, ja nav cita loģiska izskaidrojuma (*sal. Eiropas Savienības Tiesas 2004. gada 7. janvāra sprieduma lietā C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P 55.-57. punkts, Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra sprieduma lietā T?44/02 OP, T?54/02 OP, T?56/02 OP, T?60/02 OP un T?61/02 OP 64.-65. punkts, 2015. gada 16. jūnija sprieduma lietā T?655/11 179. punkts*).

II. II

[27] Kā minēts iepriekš, pieteicēja apgalvo, ka pieteicējai atbildību par pārkāpumu laikā no 2005. līdz 2007. gadam liedz piemērot noilgums, jo lietā ir pārbaudāmi divi atsevišķi pārkāpumi, nevis viena pārkāpuma dažādi periodi.

[28] Parasti vairākus gadus ilgstoša pārkāpuma kontekstā tas, ka ir pierādīts, ka nolīgums ir ticis piemērots dažādos laikposmos, kas var būt atdalīti ar garākiem vai īsākiem intervāliem, neietekmē nolīguma esamību kā tādu. Tā tas ir ar nosacījumu, ka dažātajām pārkāpumā ietilpstošajām darbībām ir viens mērķis un tās ietilpst vienotā un turpinātā pārkāpumā (*sal. Eiropas Savienības Tiesas 2012. gada 6. decembra sprieduma lietā C-441/11 P 72. punkts un tajā minētā judikatūra, arī 2004. gada 7. janvāra sprieduma lietā C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P 260. punkts*). No minētās atziņas izriet pienākums iestādei pierādīt vispārēju plānu ierobežot konkurenci.

[29] Apgabaltiesai nav šaubu par to, ka Knauf/Norgips un pieteicējas rīcība tirgū norāda uz vienotu turpinātu pārkāpumu, neatkarīgi no tā, ka lietā nav pierādījumu tam, ka vienošanās par tālākpārdošanas cenu ievērošanu būtu notikusi arī 2008. gadā.

Visas darbības, arī tās, kas sekoja 2009. un tālākajos gados, nav atsevišķi atrauti notikumi, bet gan vienotā pārkāpumā ietilpstošas un tādas, kas vērstas uz vienu mērķi – tālākpārdošanas cenu ievērošanu un no tā izrietošu mazumtirdzniecības cenu konkurences samazināšanu. Būtiski ir tas, ka visi lietā konstatētie secīgie notikumi iezīmē vienotu tendenci, kas vērsta uz vienota minētā mērķa sasniegšanu. To atklāj turpmāk minētie apsvērumi.

[30] Pieteicēja min, ka starp pēdējo epizodi 2007. gadā un nākamo pierādījumu, kas liecina par pārkāpuma turpinājumu 2009. gadā, ir pagājuši 22 mēneši. Taču apgabaltiesai ir pamats uzskatīt, ka pieteicējas laika atskaite ir kļūdaina.

Kā redzams no lietas materiāliem, 2007. gada 4. decembrī Depo nosūta Knauf standarta ģipškartona cenas dažādu tirgotāju, tostarp pieteicējas, veikalos. E-pasta nosaukums ir “*High*”, kas liecina par to, ka konkrētā sarakste tās dalībniekiem ir ar būtisku nozīmi. Kā redzams no sarakstes, pieteicējas, Kuršu un Latvijas Būvmateriālu veikalos ģipškartona cenas ir identiskas ((*) Ls/kv.m, (*) Ls/loksne), nedaudz augstāka tā ir pieteicējas sadarbības partneres SIA “*BIZNESA SAVIENĪBA*” plauktā ((*) Ls/kv.m, (*) Ls/loksne). Arī pārējo tirgotāju, kas parādās salīdzinājumā, plaukta cenas ir augstākas (robežās no (*) Ls/kv.m ((*) Ls/loksne) līdz (*) Ls/kv.m ((*) Ls/loksne)) (*lietas 1. pielikuma 39. lapa*). 2007. gada 11. decembrī Knauf salīdzinājumu pārsūta pieteicējai un Kuršiem (*turpat un lietas 18. pielikuma 219. lapa*).

Nav nozīmes tam, ka pieteicēja nav tieša šīs sarakstes dalībniece, jo tas ir Depo veikts monitorings. Šajā sakarā atgādināms, ka vienīgais attiecīgais kritērijs, lai izvērtētu pierādījumus, ir to ticamība, kas ir atkarīga no to izcelsmes, to sagatavošanas apstākļiem, to adresāta un to satura saprātīgā rakstura un ticamības. Tāpat ir norādīts, ka liela nozīme ir jāpiešķir tam, ka dokuments ir ticis sagatavots tiešā saistībā ar faktiem vai ka to ir sagatavojis tiešs šo faktu liecinieks (*sal. Vispārējās tiesas 2015. gada 16. jūnija sprieduma lietā T-655/11 197. punkts*). Apgabaltiesai nav pamata sarakstē norādītās ziņas vērtēt kā nepatiesas.

Sarakstes patieso nozīmi nekavē noskaidrot tas, ka pārbaudē netika iegūtas ziņas par to, kāds bija tobrīd rekomendējamo cenu līmenis un vai pieteicējas un Kuršu cenas tam atbilst. Sarakste vispirms atklāj to, ka konkurentu plaukta cenas nav noteiktas neatkarīgi. E-pastā minēts, ka gan pieteicējas, gan Kuršu veikalos tā ir akcijas cena. Taču arī tad apgabaltiesai nav pamata uzskatīt, ka vienādās plaukta cenas būtu nejaušība. Tieši pretēji, tas drīzāk apstiprina to, ka tā ir ražotāja rekomendācija.

Turklāt būtisks ir šīs sarakstes konteksts, kas atklāj vienošanās būtību – fiksēt tālākpārdošanas cenu līmeni tirgū. Nekā citādi saprātīgi nav izskaidrojama cenu salīdzinājuma pārsūtīšana Knauf un secīgā Knauf reakcija, nosūtot šo informāciju pieteicējai un Kuršiem. Un,

paturot prātā jau iepriekš aprakstīto aizliegtās vertikālās vienošanās būtību – ne tikai tirgotāja pienākumu sekot tālākpārdošanas cenām, bet arī Knauf tiesības rekomendējamo minimālo cenu neievērošanas gadījumā aizsargāt pārējo partneru intereses, veicot attiecīgas iepirkuma cenu izmaiņas (*lietas 1. pielikuma 20. lapa*), ir saskatāms konkurenta mērķis vērst ražotāja uzmanību uz situāciju tirgū un nodrošināt, ka rekomendācijas ievēro visi dalībnieki.

[31] Tā kā nākamā uz pieteicēju tieši attiecināmā epizode ir 2009. gada 16. martā, šos divus notikumus šķir nedaudz vairāk nekā gads. Turklāt tas, cik ilgstošs ir pārrāvums, izskatāmajā gadījumā pats par sevi neietekmē vienošanās būtību un ekonomisko mērķi – noregulēt attiecības Knauf būvmateriālu mazumtirdzniecības tirgū, mazinot vai pat izslēdzot savstarpējo konkurenci par tālākpārdošanas cenām, kas viennozīmīgi turpina pastāvēt arī 2009. gadā.

Nav pamata ignorēt apstākli, ka attiecībā par 2008. gadu, kā minēts iepriekš, lietā nav nevienas norādes par aizliegtās vertikālās vienošanās esību. Tas nozīmē, ka pierādījumi par dalību vertikālā vienošanās nav atrodamī ne uz vienu no lietā identificētajiem vienošanās dalībniekiem. Taču tālab vien nav prezumējams, ka vienošanās kā tāda neturpinājās 2009. gadā. Kā apstiprina turpmāk spriedumā aplūkoti pierādījumi, nav saskatāma jaunas vienošanās nodibināšana. Visu aizliegtajā vertikālajā vienošanās ietilpstošo tirgus dalībnieku aktivitātes liecina par savstarpēju izpratni, ka vienošanās joprojām pastāv. Jāpiekrīt iestādes rakstveida paskaidrojumos minētajam, ka vienota turpināta pārkāpuma konstatēšanu neietekmē pierādījumu trūkums par pārkāpuma esību noteiktos periodos, ciktāl lietas dalībnieka atbildība tiek konstatēta par tiem periodiem, attiecībā uz kuriem iestādes rīcībā ir pierādījumi par šī lietas dalībnieka darbību kopumā. Turpmāk šajā spriedumā pārbaudītā sarakste uzrāda vienotu mērķi – tālākpārdošanas cenu fiksēšana, ko raksturo vienota izpratne par vienošanās būtību. Veids, kādā notiek saziņa starp vienošanās dalībniekiem, parāda to, ka izpratne par vienošanās būtību un saturu ne tikai nav mainījusies, bet tā tiek pilnveidota, ieviešot jaunus instrumentus vienošanās uzturēšanai (atlaides par ieteicamo cenu ievērošanu, aktīvāks monitorings, savstarpējā kontrole u. tml.). Visas tirgus dalībnieku darbības, kas atbilstoši iegūtajiem pierādījumiem iesākušās 2005., 2006. gadā, ir ar papildinošu saikni un iegūst savu turpinājumu, un secīgi pilnveidojas 2009. un nākamajos gados.

Turklāt, vērtējot pierādījumus kopsakarā, nav konstatējami tādi fakti, kas pamatotu to, ka pieteicēja patiesi būtu norobežojusies tiktāl, ka tas liecinātu par kopīgu tirgus dalībnieku izpratni par pieteicējas konsekvētu atturēšanos un izstāšanos no vienošanās. Attiecīgi apgabaltiesa arī nesaredz pamatojumu tam, ka pieteicēja, iesaistoties komunikācijā ar Norgips par tālākpārdošanas cenu kontroli, kas izvērsti apskatīta turpmākajos sprieduma punktos, būtu kļuvusi par vienošanās dalībnieci no jauna, bez saiknes par kopīgu izpratni par jau iepriekš nodibinātām aizliegtām konkurenci ierobežojošām attiecībām. Savukārt pieteicējas atturēšanās no vienošanās izpildes, par ko piegādātājs izjuta neapmierinātību, uz ko pieteikumā norāda pieteicēja, nemaina aizliegtās vertikālās vienošanās būtību.

Paturams prātā, ka šo lietu raksturo atsevišķu mazumtirgotāju īslaicīga atkāpšanās no vienošanās izpildes savu komerciālo interešu nolūkā, vienlaikus mudinot piegādātāju nodrošināt arī citu konkurentu atgriešanos pie vienošanās ievērošanas kā priekšnoteikumu paša dalībnieka turpmākai sekošanai rekomendētajām tālākpārdošanas cenām. Tādējādi, kā jau minēts, turpmākajos pārkāpuma gados pieaug attiecību intensitāte un palielinās mazumtirgotāju spiediens uz piegādātājiem nolūkā panākt, ka visi vienošanās iesaistītie dalībnieki to pilda. Taču gan pirms, gan pēc lietā konstatējamā pārtraukuma aizliegtās vertikālās vienošanās izpildi raksturojošo darbību identiskums parāda šīs vienošanās vienoto tvērumu un vienoto ekonomisko mērķi.

[32] Un, tā kā lietā nav konstatējami divi atsevišķi pārkāpumi, nav pamatots pieteicējas secinājums, ka attiecībā par pieteicējas dalību aizliegtā vertikālā vienošanās no 2005. līdz 2007. gadam ir iestājies noilgums. Tas savukārt nozīmē, ka tiesai izskatāmajā lietā nav pamata vērsties Satversmes tiesā, jo tiesību norma – Konkurences likuma 12. panta pirmā un otrā daļa –, par kuras satversmību pieteicējas ieskatā tiesai būtu pamats vērsties Satversmes tiesā, tiktāl, ciktāl tā neparedz noilgumu iestādes tiesībām piemērot naudas sodu, neietekmē konkrētā tiesību strīda pareizu izšķiršanu.

II. III

[33] Tālāk pārbaudāmi pierādījumi par pieteikas iesaisti aizliegtā vertikālā vienošanās un horizontālā kartēļa vienošanās laikā no 2009. līdz 2015. gadam. Pieteicējas ieskatā šo pārkāpumu liedz konstatēt pierādījumu trūkums.

[34] Pirmā sarakste, kurā nepastarpināti un tieši figurē pati pieteicēja, ir 2009. gada 16. marta sarakste starp Norgips, pieteicēju un sabiedrību ar ierobežotu atbildību “RĪGAS BŪVSERVISS” (turpmāk – Rīgas Būvserviss). Rīgas Būvserviss ir pieteicējas klients, kas nosūta pieteicējai e-pastu “par Norgips cenām” ar norādi, ka “man negribētos ticēt, ka www.mateos.lv tirgo zem pašizmaksas.” Pieteicējas darbinieks /pers.M/ secīgi šo vēstuli pārsūta Norgips ar piebildi, ka Rīgas Būvserviss uztraucas, no kurienes tādas cenas (*lietas 19. pielikuma 143. lapa*).

Apgabaltiesa pievienojas pārsūdzētajā lēmumā minētajam, ka šis e-pasts neliecina par pieteicējas vēlmi panākt sev izdevīgākas iepirkuma cenas. Kaut arī apgabaltiesa piekrīt pieteicējas paskaidrojumos norādītajam, ka ir neskaidrs iestādes arguments “arī Kesko nezināja, kurš tas ir”, ir objektīvi saprotams pārsūdzētajā lēmumā norādītais, ka nodoms – saņemt izdevīgākas iepirkuma cenas – no šīs sarakstes neizriet ne tieši, ne netieši. Abstrahējoties no tā, kas ir tirgotāja, kas savu preci pārdod vietnē www.mateos.lv, apgabaltiesas ieskatā minētā sarakste iezīmē pieteicējas lomu aizliegtās vienošanās izpildē. Pieteicēja saprot, ka vienošanās turpina pastāvēt, un pieteicēja arī apzinās, ka ziņošana piegādātājam par cita tirgotāja atkāpšanos no tālākpārdošanas cenām ir efektīvs mehānisms, kā nodrošināt, ka vienošanos pilda visi vienošanās iesaistītie. Proti, pieteicēja konstatē, ka tirgū kāds tirgo preci zem iepirkuma cenas. Tālab seko signāls ražotājam, lai noskaidrotu situāciju. Teju nekavējoties seko /pers.C/ atbilde pieteicējai “nesapratu tavu jautājumu. ES VIŅIEM NETIRGOJU” (*turpat*). Tālab jāpiekrīt iestādei, ka šī e-pasta sarakste atklāj tiešu saziņu starp konkurentiem par piegādātājas noteikto tālākpārdošanas cenu kontroli, kas aptver ne tikai tiešos mazumtirgotājus, tostarp pieteicēju, bet arī tās klientus, kuriem mazumtirgotāji būvmateriālus pārdod tālāk.

[35] Iepriekš minēto apgabaltiesas secinājumu, ka pieteicēja pati iesaistās tālākpārdošanas cenu kontrolē, apstiprina arī 2009. gada 19. jūnija pieteicējas vēstule Norgips ar lūgumu noteikt “labāku (konkurētspējīgāku) cenu, jo Krūza ģipškartonu tirgo uz citiem veikaljiem par (*) Ls, bet Depo – par (*) Ls privātpersonām.” Minētais e-pasts vērtējams kopsakarā ar Norgips tālāko reakciju uz šo e-pastu, vērstoties pie Knauf ar neizpratni par šādām mazumtirdzniecības cenām (*lietas 1. pielikuma 48. lapa*). Šī sarakste norāda uz to, ka pieteicēja nevis mēģina panākt sev izdevīgākus iepirkuma cenas noteikumus, bet gan aktīvu iesaisti aizliegtas vienošanās pastāvēšanas nodrošināšanā. No /pers.C/ 19. jūnija e-pasta /pers.B/ un /pers.A/ ir acīmredzams, ka šajā gadījumā nav runas “par projektu cenām, bet cenām mazumtirdzniecības tīklā.” Un, tā kā Depo netirgo Norgips produkciju, “viņi izmanto šo atlaidi, samazina mazumcenu veikalā.” Faktiski no šī e-pasta izriet nepārprotama ziņa par to, ka šāda atlaižu piemērošana vienam mazumtirgotājam, kas tirgo tikai viena ražotāja (šajā gadījumā Knauf) produkciju, izjauc situāciju tirgū, kas secīgi izraisa cita tirgotāja (šajā gadījumā

pieteicējas) reakciju, kas rada risku, ka aizliegta vienošanās tālāk var netikt ievērota, uz ko nepārprotami norāda /pers.C/ piebilde par to, ka “Depo [šādā veidā] atņem kaut ko pieteicējai, kas dabiski izsauc pieteicējas reakciju, kura savukārt pamatoti vēršas pie Norgips” [atsauce uz pieteicējas tās pašas dienas e-pastu], jo “līgumu viņi lasīt māk, un aplis noslēdzas.”

[36] Minētā e-pasta gaismā lasāms arī 2009. gada 24. marta pieteicējas e-pasts par Depo cenām. /pers.E/ nosūta Depo 23. marta Knauf ģipškartona cenas, papildus uzrādot konkrēto būvmateriālu cenu par vienu kvadrātmtru: GKB (1,2 x 2,6) Norgips cena – (*) Ls, Depo Knauf cena – (*) Ls; GKB (1,2 x 3) Norgips cena – (*) Ls, Depo Knauf cena – (*) Ls; GKBI (1,2 x 3) Norgips cena – (*) Ls, Depo Knauf cena – (*) Ls; GKF (1,2 x 3) Norgips cena – (*) Ls, Depo Knauf cena – (*) Ls (*lietas 19. pielikuma 144. lapa*).

Vispirms minētās e-pasta vēstules kontekstā ir būtiski ņemt vērā to, ka pieteicēja konkurenta cenas samēro nevis ar savām plaukta cenām, bet gan ar Norgips ieteicamajām cenām. Tas nepārprotami redzams no pašas pieteicējas pārbaudei iesniegtās grāmatvedības uzskaites, kas parāda to, ka pieteicēja faktiski seko Norgips rekomendētajām tālākpārdošanas cenām, kas, lai arī ar nelielu maržu, bet attiecībā uz lielāko daļu ģipškartona daļu tomēr ir augstākas par Norgips rekomendētajām cenām GKB (1,2 x 2,6) – (*) Ls; GKB (1,2 x 3) – (*) Ls; GKF (1,2 x 3) – (*) Ls. Izņēmums ir GKBI (1,2 x 3), kura cena ir (*) Ls (*lietas 17. pielikuma 40.-41. lapa*).

Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka iestāde pēc būtības pārmet, ka konteksts – “kaulēšanās par cenu” – nav izteikts tiešiem vārdiem. Kā minēts, Depo tobrīd netirgoja Norgips produkciju. No tāda aspekta raugoties, būtu prezumējums, ka šī sarakste patiesi norāda uz pieteicējas vēlmi saņemt no ražotāja zemāku iepirkuma cenu, atsaucoties uz to, ka konkurents Knauf ģipškartonu, kas, kā tika noskaidrots, ir dārgāks materiāls, tirgo pa zemāku cenu. Taču šis pierādījums, līdzīgi kā visa šajā lietā iegūtā sarakste starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem, lasāms un vērtējams kopsakarā. Atsevišķie puzles gabaliņi iegūst savu patieso nozīmi, tikai saliekot tos vienotā bildē. Tālab arī šīs sarakstes patiesais saturs atklājas, lasot to kopsakarā ar 19. jūnija, kaut arī hronoloģiski vēlāk notikušo saraksti. Minētā e-pasta konteksts, lai arī tajā nav nekādu skaidru norāžu par pieteicējas neapmierinātību ar Depo cenām, apgabaltiesas ieskatā parāda to, kā darbojas sistēma. Aizliegtajā vienošanās iesaistītajiem dalībniekiem ir skaidri “spēles noteikumi”, signāls par kāda tirgotāja cenām ir pietiekams, jo ir pārlicība, ka sekos ražotāja reakcija, lai no vienošanās atkāpušos motivētu atgriezties pie vienošanās izpildes. To, ka šāda reakcija principā seko (un tā var būt ne tikai elektroniskas saziņas, bet arī citā veidā), pierāda iepriekš aplūkotā Norgips 19. jūnija vēstule Knauf vadošajām personām. Turklāt šī sarakste kopsakarā ar pašas pieteicējas grāmatvedības uzskaites datiem parāda to, kā darbojas tirgotāja spiediens uz ražotāju. Pieteicēja ne tikai nosūta ziņas par cita tirgotāja plaukta cenām, kas acīmredzami neatbilst vienošanās noteikumiem, bet arī nekavējoties nākamajā dienā, 25. martā, samazina savas plaukta cenas ģipškartonam GKB (1,2 x 2,6) uz cenu (*) Ls; GKB (1,2 x 3) – (*) Ls (*turpat*).

[37] Līdzīgā veidā interpretējams arī pieteicējas 2009. gada 2. jūlija e-pasts Norgips par reģipša cenām Depo ar piebildi, “lai uzliktu identisku cenu, mums ir jātirgo ar (*) %, ietverot jau (*) % skonto [atlaidi]” (*lietas 19. pielikuma 152. lapa*) un 22. jūlija e-pasts, ar kuru pieteicēja atkārtoti nosūta Depo cenas Norgips ar norādi, ka “viņi pagājušajā nedēļā vēl samazināja cenas”, vēloties “zināt, cik ilgi turēs.” (*lietas 1. pielikuma 44. lapa*). Līdzīgi kā iepriekš aprakstītā sarakste arī šie e-pasti apstiprina iestādes konstatēto, ka pieteicēja apzinās situāciju tirgū un to, ka aizliegta vertikāla vienošanās pastāv. Turklāt, kā redzams no apskatītajiem pierādījumiem, pieteicēja pati aktīvi iesaistās, lai nodrošinātu to, ka vienošanās par mazumtirgotāju cenu fiksēšanu tiek ievērota un novirzes gadījumā arī kontrolēta tās izpilde konkurējošo tirgotāju veikalos.

[38] Tātad, kaut arī fragmentāri un netieši, tomēr šie pierādījumi nepārprotami apliecina aizliegtās vertikālās vienošanās esību un mazumtirgotāju vēlmi nodrošināt, ka to ievēro arī citi vienošanās iesaistītie. Šajā sakarā atgādināms jau iepriekš minētais, ka vienīgais attiecīgais kritērijs, lai izvērtētu pierādījumus, ir to ticamība, kas ir atkarīga no to izcelsmes, to sagatavošanas apstākļiem, to adresāta un to satura saprātīgā rakstura un ticamības (*sk. atsauci iepriekš sprieduma 30. punktā*).

Citiem vārdiem, tas vien, ka pieteicēja nav šī konkrētā e-pasta, kurā ir raksturota mazumtirgotāju, tostarp pieteicējas, iesaiste aizliegtās vienošanās izpildē, nemaina to, ka arī šis e-pasts ir attiecināms uz konkrētajā lietā noskaidrojamā fakta pierādīšanu. Šajā sakarā būtiski paturēt prātā, ka iepriekš citētais Norgips e-pasts vispirms jau ir reakcija uz pašas pieteicējas neapmierinātību par citu mazumtirgotāju plaukta cenām. Un tas nepārprotami ir sagatavots saistībā ar faktiem (kas raksturo aizliegtas vienošanās esību un īstenošanu), kas bija zināmi tās dalībniekiem (tostarp /pers.C/), un to ir sagatavojis tiešs šo faktu liecinieks un aizliegtajā vienošanās tieši iesaistīta persona (jau minētais /pers.C/).

Apgabaltiesa arī nevar pievienoties pozīcijai, ka šādi pieteicējas centieni, nosūtot citu mazumtirgotāju plaukta cenas ražotājiem, būtu vērsti uz pieteicējas interesi samazināt savu iepirkuma cenu. Proti, ka publiski pieejamās konkurenta plaukta cenas ir arguments sarunās ar pieteicēju. Nešaubīgi būtiski zemākas cenas citu tirgotāju veikalos varētu būt zināma indikācija tam, ka kādam no konkurentiem ir labāki ražotāja piegādes nosacījumi. Taču tālākpārdošanas cena veidojas no vairākiem komponentiem, un tā ir jānosaka neatkarīgi, atkarībā no katra tirgus spēlētāja biznesa stratēģijas (mārketinga aktivitātēm), pozīcijas tirgū, debitoru un kreditoru portfeļa, darbaspēka un citiem resursiem, kā arī daudziem citiem faktoriem, kas ietekmē katra uzņēmēja konkurētspēju. Attiecīgi veselīgas konkurences ietvaros kāds no tirgus spēlētājiem var tikt izstumts no tirgus, jo tā uzņēmējdarbība nav bijusi pietiekami veiksmīga un efektīva, lai nodrošinātu konkurētspēju tirgū. Tāpat par zemāku cenu var liecināt arī konkurenta taktika, subsidējot kādu atslēgas produktu (par kādu nešaubīgi tiek uzskatīts arī ģipškartons) un tādā veidā nodrošinot tirgū zemāku cenu, lai piesaistītu vairāk klientus. Taču izskatāmais gadījums, vērtējot visas lietā pārbaudītās epizodes kopsakarā, viennozīmīgi apstiprina iestādes secināto, ka cenas tirgū netika noteiktas neatkarīgi, bet gan saskaņojot noteiktu mazumtirdzniecības cenu līmeni tirgū.

[39] Apgabaltiesa, ņemot vērā konkrētā pierādījuma neviennozīmīgo saturu, nesaskata, ka 2009. gada 27. maija sarakste, lai arī viena no tās dalībniecēm ir pieteicēja, būtu vērtējama kā aizliegtās vertikālās vienošanās pierādījums. Proti, pieteicējas darbinieks /pers.N/ informē /pers.E/ par ģipškartona cenām pavadzīmē uz vienu kravu no Kuršiem, kas standartam ir (*) Ls/kv.m. 28. maijā /pers.E/ nosūta vēstuli /pers.C/, norādot, ka Kurši *bliež* [acīmredzami – pārdod] “reģipsi par (*) Ls/kv.m. Ar projekta atlaidei vienai sanāk, ka “lien bonusos”. Ja tā turpināsies, sāksim mēs arī “līst bonusos” un beigās sanāks, ka visi būs zaudētāji”. /pers.C/ uz /pers.E/ e-pasta vēstuli atbild ar jautājumiem, vai tas ir Norgips, kam un kad tas ir pārdots un vai ir iespēja dabūt pavadzīmes kopiju” (*lietas 19. pielikuma 148. lapa*).

Apgabaltiesa piekrīt pieteicējai, ka konkrētā e-pasta saturs ar lielu varbūtību norāda uz projektu cenām. Par to liecina ne tikai lietotais jēdziens “projekta atlaide”, bet arī sarunas būtība, jo diskusija notiek par cenu pavadzīmē par vienu kravu, arī kvadrātmetru skaits, kas saskaņā ar šo pavadzīmi pārdots (GKB – 5000 kv.m, GKBI – 700 kv.m, GKF – 500 kv.m), un visbeidzot arī /pers.C/ jautājums (“kam viņi ir pārdevuši?”) norāda uz to, ka konkrētā sarakste nav saistāma ar izskatāmo strīdu. Taču minētā pierādījuma izslēgšana no pārējo pierādījumu loka apgabaltiesas secinājumu par pieteicējas iesaisti aizliegtās vertikālās vienošanās īstenošanā neietekmē.

[40] Taču jau iepriekš aprakstīto apsvērumu dēļ apgabaltiesa nevar piekrist pieteicējam, ka uz izskatāmajā lietā pierādāmo aizliegto vienošanos nav attiecināma 2010. gada 5. marta sarakste par Knauf produktu plaukta cenām.

Kuršu darbinieks /pers.L/ plkst. 11.36 nosūta cenu salīdzinājumu Knauf ar piebildi, ka “divi produkti ir zem pašizmaksas. Mēs [Kurši] vēlētos, lai, pateicoties jūsu [Knauf] aktivitātēm, cenas tiktu sakārtotas nedēļas laikā. Liepājā cenas ir sakārtotas. Gaidām komentārus, paldies” (*lietas 1. pielikuma 73. lapa*). Kuršu e-pastam pievienots Knauf cenu salīdzinājums ar cenām Kuršu un Depo veikalos. Tam ir četras ailes: Knauf cena, Knauf cena ar PVN un Kuršu un Depo plaukta cenas. Kā secināms no apkopojuma, Knauf cena ar nodokli ir ieteicamā tālākpārdošanas cena, ar kuru Kurši salīdzina Depo cenu. Atbilstoši tabulai Depo Klebepachtel M un Flexkleber tirgo par cenu, kas ir zemāka par ieteicamo cenu (*turpat, 74. lapa*).

Tās pašas dienas plkst. 13.38 /pers.B/ nosūta plaukta cenu salīdzinājumu Depo ar “lūgumu izmainīt šo pozīciju cenas, jo šāda cena nav pamatota, vēl jo vairāk, ja tā ir zem iepirkuma. Ceram uz jūsu sapratni!”. Pielikumā pievienota tabula, kurā redzami divi Kuršu minētie produkti Klebepachtel M un Flexkleber un šo produktu iepirkuma cena, iepirkuma cena ar PVN, cena Kuršu, Depo un pieteicējas veikalos (*turpat, 75.-76. lapa*).

Pieteicēja nav ne minēto e-pastu nosūtītāja, ne arī adresāte. Tā ir tikai minēta Knauf sagatavotajā plaukta cenu pārskatā, kurā uzrādītas špakteles un flīžu līmes iepirkuma cenas un plaukta cenas mazumtirgotāju Kurši, Depo un pieteicējas veikalos.

Šajā sakarā apgabaltiesa atkārtoti atsaucas jau uz iepriekš šajā lietā citēto Eiropas Savienības Tiesas un Vispārējās tiesas judikatūru, ka vienošanās var tikt secināta no noteikta to sakritību un norāžu daudzuma, kas, izvērtētas kopā, var tikt uzskatītas par pierādījumu konkurences tiesību normu pārkāpumam, ja nav cita loģiska izskaidrojuma. Turklāt liela nozīme ir jāpiešķir tam, ka dokuments ir ticis sagatavots tiešā saistībā ar faktiem vai ka to ir sagatavojis tiešs šo faktu liecinieks (*sk. atsauci iepriekš 26. un 30. punktā*).

Attiecinot to uz izskatāmo lietu, apgabaltiesa pieteicējas apsvērumos par to, ka nozīmīgāko pierādījumu grupā pieteicēja nemaz nav iesaistīta, nerod atspēkojumu iestādes secinātajam par aizliegtas vienošanās esību. Vērtējot šā pierādījuma saturu, tas, ka pieteicēja nav šīs sarakstes dalībniece, pats par sevi nav izšķiroši, jo e-pasta pielikumu ar cenu salīdzinājumu ir sagatavojis tiešs šo faktu liecinieks. Turklāt jāpiekrīt iestādei, ka lietā nav ziņu, ka minētais dokuments būtu sagatavots mākslīgi vai saturētu nepatiesus faktus. Arī pieteicēja nav norādījusi uz neatbilstību.

Būtiski ir tas, ka šis salīdzinājums atspoguļo tā brīža situāciju attiecībā par mazumtirgotāju plaukta cenām un tas nešaubīgi parāda, ka Knauf produkcijas cenu līmenis Kuršu un pieteicējas veikalos atbilst minimālajām tālākpārdošanas cenām. Proti, no sarakstes un tās pielikumiem redzams, ka Kurši un pieteicēja seko ieteiktajām cenām, kas nedrīkst būt zemākas par iepirkuma cenām, savukārt Depo tiek brīdināta par nepieciešamību “izmainīt šo pozīciju cenas, jo tās nav pamatotas, vēl jo vairāk, tās ir zem iepirkuma”. Turklāt no šī pierādījuma redzams, ka attiecībā uz vienu produktu – līmjavu – Kuršiem un pieteicējai ir identiskas plaukta cenas – (*) Ls. Savukārt tam, ka atšķiras flīžu līmes cenas (Kuršiem – (*) Ls, pieteicējai – (*) Ls), nav izšķirošas nozīmes, jo no e-pastu konteksta ir redzams, ka no vienošanās ir atkāpusies tieši Depo, nevis pieteicēja, kas visu pierādījumu kopsakarā acīmredzami seko Knauf rekomendācijām.

[41] Šajā sakarā atzīmējams, ka 2010. gada 5. martā Knauf iekšējā sarakstē saskaņo rekomendējamās mazumtirdzniecības cenas, kas stājas spēkā no 22. marta un kas nosūtāmas sadarbības partneriem (*turpat, 71.-72. lapa*).

No minētajiem pierādījumiem secināms, ka sadarbības partneriem tiek nosūtītas Knauf norādes par ieteicamajām plaukta cenām un pienākums nodrošināt to ievērošanu. Tātad šāda

prakse turpinās arī 2010. gadā. Un, kaut arī lietā nav e-pasta vēstules, kas apstiprina Knauf vēstules par plaukta cenu izmaiņām nosūtīšanu pieteicējai, apgabaltiesai visu vērtēto pierādījumu kontekstā nav šaubu par to, ka Knauf sadarbības partneriem, par kādu uzskatāma arī pieteicēja, nosūtītā vēstule “par rekomendējamām cenām ģipša un kaļķa cementa produktiem ar Knauf tiesībām aizsargāt sadarbības partneru intereses saasinātas konkurences apstākļos ar lūgumu informēt [mazumtirgotāju] sadarbības partnerus par rekomendējamo mazumtirdzniecības cenu ievērošanu” ir tikusi paziņota arī pieteicējai kā aizliegtas vertikālas vienošanās dalībnieci (*turpat, 72. lapa*).

Apgabaltiesas viedokli apstiprina arī turpmākajos punktos analizētā ražotāju rekomendāciju ievērošana, ko atklāj mazumtirgotāju cenu monitorings kopsakarā ar pašas pieteicējas grāmatvedības uzskaitē fiksētajām būvmateriālu cenām.

[42] To, ka aizliegtā vertikālā vienošanās pastāv arī 2010. gadā, tostarp apstiprina arī šā gada 1. jūnija sarakste starp pieteicēju un Norgips. Pieteicēja vērsās pie Norgips ar lūgumu saskaņot akciju ģipškartonam, piedāvājot “iepirkuma cenu (*) Ls/kv.m (bez nodokļa) un mazumtirdzniecības cenu – (*) Ls/kv.m (ar nodokli)” (*turpat, 56. lapa*). Vērtējot šo pierādījumu atrauti no pārējo pierādījumu konteksta, varētu šķist, ka pieteicēja lūdz ražotāju noteikt zemāku iepirkuma cenu, lai nodrošinātu konkurētspējīgu ģipškartona cenu akcijas nolūkos. Taču tas tulkojams jau noskaidrotās aizliegtās vertikālās vienošanās gaismā. Paturot prātā Knauf rekomendāciju netirgot precī veikalā par cenu zemāku par iepirkuma cenu, pats e-pasta saturs atklāj, ka pieteicēja lūdz ražotāju ne tikai piemērot zemāku iepirkuma cenu, bet tiešā tekstā saskaņo arī tālākpārdošanas cenu, kas, kā redzams, nedrīkst būt zemāka par iepirkuma cenu. Proti, iepirkuma cena (*) Ls PVN = (*) Ls. Pieteicēja tostarp atsaucas uz konkurējošā tirgotāja Depo veikalā esošā Lafarge ģipškartona cenu (*) Ls/kv.m, lai pārliecinātu Norgips saskaņot pieteicējas piedāvāto plaukta cenu. Norgips šo pieteicējas piedāvājumu par samazināto tālākpārdošanas cenu uz akcijas laiku saskaņo. Tādējādi, kaut arī pieteicējai pašai plaukta cenas būtu jānosaka neatkarīgi, ņemot vērā tās komerciālos rādītājus, redzams, ka pieteicēja, nosakot plaukta cenu, ievēro ražotāja rekomendācijas. Turklāt nav nozīmes tam, ka konkrētā cena ir akcijas cena (cena atlaižu periodā). Mārketinga aktivitātes noteiktu produktu popularizēšanai vai lielākas klientu auditorijas piesaistīšanai nenoliedzami var ietvert atlaižu saņemšanu no ražotāja, taču tas neietver plaukta cenu saskaņošanu.

[43] Aplūkoto pierādījumu kontekstā par attiecināmu, kaut arī netiešu, atzīstams pierādījums, saskaņā ar kuru Kurši 2010. gada 19. jūlijā nosūta Knauf konkurentu (pieteicēja, Krūza, Depo) plaukta cenu plaukta cenu salīdzinājumu ar Kuršu cenām (*lietas 18. pielikuma 232.-233. lapa*). Pēc minūtes Kurši nosūta pieteicējas, Kuršu un Depo cenas Liepājas veikalos ar piebildi, ka “[pieteicējas] veikalā Fugenfuller esot beigusies akcija, bet plauktā cena vēl bija... Domāju, ka cenu attiecība ir OK. Liepājas veikalam cenas papildus mainīt nebūtu vajadzības” (*lietas 1. pielikuma 93. lapa*).

Kurši ir veikusi cenu monitoringu konkurentu veikalos (piemēram, Perflix plaukta cena pieteicējas un Kuršu veikalā – (*) Ls, Depo (cenas ar klienta karti) – (*) Ls, Krūzas – (*) Ls; Rotband: Kuršu un Krūzas veikalā – (*) Ls, pieteicējas – (*) Ls, Depo – (*) Ls; Flexkleber: pieteicējas veikalā – (*) Ls un (*) Ls, Depo – (*) Ls, Kuršu un Krūzas – (*) Ls; Klebespachtel P: Depo – (*) Ls, pieteicējas – (*) Ls, Kuršu un Krūzas veikalā – (*) Ls; Klebespachtel M: pieteicējas un Kuršu veikalā – (*) Ls, Depo – (*) Ls, Krūzas – (*) Ls; Fliesenkleber N: pieteicējas veikalā – (*) Ls, Depo – (*) Ls, Kuršu – (*) Ls, Krūzas – (*) Ls; MP 75: pieteicējas veikalā – (*) Ls, Depo – (*) Ls, Kurši – (*) Ls, Krūza – (*) Ls; Fugenfuller: Krūzas un Kuršu veikalā – (*) Ls, Depo – (*) Ls, pieteicējas veikalā minētajam produktam – akcijas laikā (*) Ls, regulārā cena – (*) Ls u. tml.

Jau iepriekš norādīto apsvērumu dēļ apgabaltiesa šo pierādījumu vērtē kā ticamu un kā tādu, kas apstiprina pieteicējas iesaisti aizliegtā vienošanās, kaut arī pati pieteicēja nav šīs sarakstes dalībniece. Pieteicējas veikalos konstatētās tālākpārdošanas cenas atbilst pašas pieteicējas SAP datiem (*lietas 17. pielikuma 13. lapas otrais atvērums, 15. lapa, 16. lapas otrais atvērums, 17. lapas otrais atvērums, 18.-19. lapa*), kas, kā to pamatoti norāda iestāde, analizējot pieteicējas sekošanu ražotāju rekomendācijām kopsakarā ar pieteicējas grāmatvedības uzskaites datiem, parāda to, ka notiek sekošana cenu ieteikumiem.

Kaut arī konkurenta sagatavots, šis pārskats atklāj aizliegtās vienošanās būtību. Taču, lai nonāktu pie šāda secinājuma, tas ir lasāms kopsakarā ar iepriekš minēto Knauf un Depo saraksti par Knauf cenu maiņu no 2010. gada 12. maija, kas ir vienlīdz attiecināma uz pieteicējas pārkāpumu, jo uzskatāmi parāda to, ka mazumtirgotāji seko Knauf rekomendācijām. Piemēram, Klebespachtel P ieteicamā cena ir (*) Ls, Klebespachtel M – (*) Ls, Fugenfuller – (*) Ls, Rotband (*) Ls, Perflix – (*) Ls, MP 75 – (*) Ls u. tml.) (*lietas 18. pielikuma 72. lapa*).

Tādējādi no aplūkotajiem pierādījumiem to savstarpējā kopsakarā ir redzams, ka mazumtirgotāji fiksē tālākpārdošanas cenas. Par to liecina tas, ka mazumtirgotāju cenas lielai daļai būvmateriālu ir vienādas vai ar nebūtiskām atšķirībām. Un šī cenu līmeņa vienādošana notiek atbilstoši Knauf rekomendācijai par minimālo tālākpārdošanas cenu. Apgabaltiesai nav pamata uzskatīt, ka tā ir nejaušība.

[44] Par pieteicējas dalību aizliegtā vertikālā vienošanās apstipriņošu pierādījumu iestāde uzskata arī tālāko saraksti, kas notiek 2010. gada 7. un 9. septembrī.

Sākotnēji 7. septembrī Depo brīdina Knauf par ģipškartona cenām konkurentu veikalos, tostarp vēršot uzmanību, ka “pieteicējas (Maskavas iela) [ģipškartona] cena par 2600 – (*) Ls/kv.m; 3000 – (*) Ls” (*lietas 1. pielikuma 94. lapa*). 9. septembrī plkst. 16.29 Depo kā pierādījumu iepriekš sūtītajā e-pastā norādītajam elektroniski nosūta Knauf pieteicējas veikalā iegādātas preces čeka kopiju par standarta ģipškartona loksnes (12,5 mm 1,2 x 2,6 GKB) iegādi par (*) Ls (*turpat, 97.-98. lapa*). Kā redzams no čeka kopijas, ģipškartons par Depo norādīto cenu patiesi iegādāts pieteicējas Maskavas ielas veikalā. Nekavējoties tās pašas dienas plkst. 16.32 Knauf šo čeku pārsūta pieteicējai ar jautājumu, “kā tas varēja gadīties, ja nopirkta ir tikai viena loksne?”, uz ko pieteicēja plkst. 16.54 sniedz atbildi, ka “tā ir kļūda sistēmā, cenai jābūt (*) Ls. Kļūda konstatēta tikai Maskavas ielas veikalā. Šodien tā tiks izlabota”. Knauf plkst. 17.20 pieteicējas skaidrojumu par situāciju pārsūta Depo (*turpat, 96. lapa*).

Apgabaltiesai nav objektīvi saprotams pieteicējas paskaidrojumos minētais, ka iestāde kļūdaini (sajaucot Knauf ar Depo) lasa pieteicējas paskaidrojumā sacīto un savu atbildi balsta uz šo kļūdaino lasījumu. Apgabaltiesas ieskatā citētās sarakstes saturs un vēstījums ir skaidrs. Tālab apgabaltiesa nevar nepievienoties iestādes secinājumiem, ka šī sarakste un operatīvā reakcija liecina par aizliegto vertikālo vienošanos, turklāt tā iezīmē ne tikai tirgus dalībnieku izpratni par to, ka šāda vienošanās pastāv starp Knauf un visiem lielākajiem Knauf preču mazumtirgotājiem, bet arī to, ka ziņošana par preču cenām citu tirgotāju veikalos ir efektīvs aizliegtas vienošanās īstenošanas kontroles mehānisms un nodrošina, ka no vienošanās atkāpušies dalībnieki atgriezīsies pie tās un turpinās ievērot rekomendētās tālākpārdošanas cenas. Turklāt jāpiekrīt iestādei, ka šī sarakste iezīmē arī horizontālo karteļa vienošanos, proti, ka mazumtirgotāji apzinās, ka ražotāja informēšana par cita konkurenta cenām rezultēsies tālākpārdošanas cenu vienādošanā, kas ir mazumtirgotāju mērķis – panākt savstarpēju nekonkurēšanu par Knauf ražotās produkcijas cenām tirgū.

[45] Tas, ka pieteicēja atskaitās par cenām veikala plauktā, izriet arī no 2010. gada 29. septembra pieteicējas vēstules Knauf par ģipškartona cenām (*turpat, 104. lapa*). Šāda pieteicējas rīcība nav nekā citādi izskaidrojama, kā vien ar pieteicējas no aizliegtās vertikālās vienošanās izrietošo saistību ievērot tālākpārdošanas cenas. Pretējā gadījumā nav skaidrs, kādu

apstākļu dēļ neatkarīgam tirgus dalībniekam būtu jāinformē ražotājs par tā piegādāto preču mazumtirdzniecības cenām. Secīgi Knauf informāciju par plaukta cenām pārsūta arī Kuršiem, kas atbild, ka “rīt būs nomainītas cenas veikalos uz GKBI un būs tādas pašas cenas” (*turpat*).

Attiecībā par pieteicējas paskaidrojumu norādīto, ka iestāde kā pierādījumu pieteicējas dalībai aizliegtā vertikālā vienošanās min saraksti, kur Knauf un Kurši turpina bez pieteicējas iesaistes, apgabaltiesa paskaidro, ka tā norāda uz savstarpēju izpratni par situāciju tirgū. Neatkārtojot jau vairākkārt iepriekš minēto, uzsverams, ka šāda tirgotāju reakcija uz ražotāja norādēm sakārtot savas plaukta cenas, kas var būt nodota no cita konkurenta pastarpināti caur ražotāju, parāda šīs aizliegtās vienošanās saturu. Konkurenta cenu monitorings un ražotāja informētība par atkāpšanos no aizliegtas vienošanās izpildes veicina noklīdušo konkurentu atgriešanos pie vienošanās disciplīnas un nodrošina kopīgo mērķi ierobežot konkurenci par mazumtirdzniecības cenām.

[46] Turklāt apgabaltiesa piekrīt iestādei, ka lietas materiāli apstiprina faktisku pieteicējas sekošanu ražotāja rekomendētajām cenām. Apgabaltiesa nevar pievienoties pieteicējai, ka cenu līdzība ir izskaidrojama kā pielāgošanās apstākļiem koncentrētā, izteikti caurskatāmā homogēnas preces tirgū. Lietā noskaidroto apstākļu kopums norāda uz sistēmu, kas iedibināta starp ražotāju un mazumtirgotājiem. Šāds apgabaltiesas ieskaits apstiprinās ar pierādījumiem lietā, proti, no 2010. gada 5. novembra sarakstes starp Knauf un Depo redzams, ka Knauf maina tālākpārdošanas cenas. Salīdzinot Knauf cenu rekomendācijā norādītās cenas būvmateriāliem Rotband – (*) Ls un MP 75 – (*) Ls (*turpat, 110. lapa*) ar cenām pieteicējas grāmatvedības uzskaitē, redzams, ka pieteicēja cenas pielīdzina Knauf rekomendācijai (Rotband no 01.12.2010. – (*) Ls; MP 75 no 01.12.2010. – (*) Ls) (*lietas 17. pielikuma 17. lapas otrais atvērums, 22. lapas otrais atvērums*).

[47] No lietas materiāliem redzams, ka sekošana tālākpārdošanas cenām notiek arī 2011. gadā. Proti, 21. februārī Knauf nosūta e-pastu ar nosaukumu “cenu maiņa no 01.03.2011.”, kam pielikumā pievienota Knauf vēstule sadarbības partneriem, ar kuru tiek paziņots, ka “no 2011. gada 1. marta tiek mainītas cenas Knauf produktiem”, un pielikumā tiek nosūtīta jauno cenu lapa (ģipsim, līmjavām, flīžu līmēm, kaļķa un cementa produktiem, ģipškartonam) (*lietas 19. pielikuma 34.-36. lapa*). E-pasta vēstulē nav identificēti tās adresāti, taču apgabaltiesai iepriekš aplūkoto pierādījumu kontekstā nav šaubu par to, ka starp sadarbības partneriem, kam Knauf nosūta jauno cenu lapu, ir arī pieteicēja. Turklāt šīs no 1. marta spēkā esošās cenas nav iepirkuma cenas, bet gan ieteicamās plaukta cenas, kā tas tiešā tekstā norādīts arī Knauf sadarbības partneriem nosūtītā e-pasta pielikumā. Šāds apgabaltiesas secinājums izriet arī no Knauf 1. marta iekšējās sarakstes, ar ko Knauf /amats/ /pers.O/ Knauf darbiniekiem nosūta jaunās cenas (tostarp arī zemākās plaukta cenas) ar norādi, “ja ir info, ka kāds tirgo zemāk, lūdzu info! Paldies” (*lietas 1. pielikuma 123.-124. lapa*). Tādējādi aizliegtā vertikālā vienošanās, kas ietver arī kontroli pār tālākpārdošanas cenu ievērošanu, turpinās arī 2011. gadā, un nav pierādījumu tam, ka pieteicēja no tās būtu atkāpusies. Visnotaļ turpmāk aplūkotie pierādījumi par to neliecina.

[48] Pretēji pieteicējas ieskatam aizliegtās vienošanās tvērumu parāda arī 2011. gada 16. marta Depo iekšējā sarakste. Šā e-pasta sakarā vispirms ņemams vērā, ka sarakste notiek īsi pēc tam, kad Knauf ir aktualizējis ieteicamās plaukta cenas. Depo ir veicis monitoringu par Knauf ģipškartona cenām pieteicējas, Krūzas un Kuršu veikalos, konstatējot, ka “Krūzas un Kuršu veikalos cenas ir paceltas, savukārt pieteicējas veikalā cena uz Norgips ģipškartonu nebija pacelta. Pēc Knauf informācijas jaunā cena uz ģipškartonu pieteicējas veikalā būs jau 15. martā. Šodien pārbaudīsim pieteicējas pārdošanas cenas” (*lietas 18. pielikuma 190. lapa*).

Pieteicēja argumentē, ka, pirmkārt, nav iemesla uzskatīt, ka pieteicēja zināja par Knauf plānu atklāt pieteicējas pārdošanas cenas Depo. Otrkārt, nav zināms, vai Knauf ir sniedzis patiesu informāciju, jo piegādātājs ir motivēts Depo radīt iespaidu, ka spēj “disciplinēt” visus tirgotājus.

Minētais pierādījums aplūkojams kontekstā ar faktu, ka ar 1. martu Knauf paaugstināja plaukta cenas. Kā redzams no Knauf cenu lapas, standarta ģipškartonam ieteicamā cena ir (*) Ls/kv.m (*lietas 1. pielikuma 124. lapa*). Šai cenai atbilst Depo konstatētās cenas Krūzas ((*) Ls/kv.m) un Kuršu ((*) Ls/kv.m) veikalos. Pieteicējas cena Norgips ģipškartonam – (*) Ls/kv.m. Paturot prātā, ka Norgips ģipškartona cena nav salīdzināma ar Knauf ieteicamo cenu listē norādīto cenu, būtiski, ka minētā sarakste atbilstoši e-pastā norādītajam parāda Knauf apsolījumu, ka arī pieteicēja ar 15. martu paaugstinās ģipškartona cenu. Tādējādi Knauf grupas produktu tālākpārdošanas cenu minimālais līmenis tiks nodrošināts.

Apgabaltiesas ieskatā jau iepriekš aplūkoti pierādījumi ar pienācīgu pārliecību raksturo aizliegtās vienošanās dalībnieku savstarpējās attiecības. Tās acīmredzami ietver ne tikai konkurentu cenu monitoringu, bet arī ziņošanu par atkāpēm no ieteiktajām tālākpārdošanas cenām ražotājam un atgriezeniskās saites saņemšanu vai vismaz sagaidīšanu. Turklāt arī tad, ja Knauf būtu sniedzis maldinošu vai nepatiesu informāciju nolūkā motivēt arī Depo ievērot jaunās ieteicamās plaukta cenas, tas neietekmē to, ka vienošanās pastāv un to ievēro arī pieteicēja. Tas, vai sekošana notiek nekavējoties vai ar laika atkāpi, neietekmē vienošanās kā tādas esību. Turklāt ziņošana par citu tirgotāju cenām, kas ir zemākas par rekomendētajām, notiek sistemātiski, un to dara visi vienošanās iesaistītie. Tālab arī tam, vai pieteicēja konkrētajā gadījumā zināja, ka Knauf Depo atklās pieteicējas pārdošanas cenas, nav nozīmes.

Faktu, ka pieteicēja seko rekomendācijām un ka šī sakritība pretēji pieteicējas norādītajam nav nejauša, pierāda arī Depo 21. marta iekšējā sarakste par Knauf impregnētā ģipškartona cenām. Depo konstatē, ka “pieteicējas veikala cena ir (*) Ls/kv.m, Krūzas – (*) Ls/kv.m, bet pēc Krūzas informācijas tas nav Knauf ģipškartons” (*lietas 18. pielikuma 114. lapa*). Un atkal jau salīdzinājums tiek veikts ar Knauf ieteicamajām cenām, kas impregnētajam ģipškartonam, sākot ar 1. martu, ir (*) Ls/kv.m (*lietas 1. pielikuma 124. lapa*). Tāpat uz pieteicējas dalību aizliegtā vertikālā vienošanās ir attiecināma arī Depo 20. jūnija iekšējā sarakste par Knauf cenu maiņu jūnijā. Depo konstatē, ka Knauf produkcijai ir paaugstinātas ieteicamās cenas un ka no pirmdienas konkurenti to ievēro (*lietas 1. sējuma 202. lapa*).

Objektīvu nejaušību izslēdz arī tas, ka cenu monitoringā norādītās pieteicējas plaukta cenas ar maksimālu precizitāti atbilst pieteicējas grāmatvedības uzskaites datiem, saskaņā ar kuriem no 2010. gada 16. marta pieteicēja patiesi noteikusi Knauf rekomendēto plaukta cenu GKB – (*) Ls/kv.m, GKBI – (*) Ls/kv.m (*lietas 17. pielikuma 43. lapa*). Nav rodams cits saprātīgs un loģisks izskaidrojums šādai pieteicējas rīcībai, kā vien līdzdalība aizliegtā vertikālā vienošanās un horizontālā karteļa vienošanās par tālākpārdošanas cenu minimālā līmeņa noteikšanu.

Tādējādi šo apstākļu hronoloģija nav nejauša, bet norāda uz cēloņsakarību starp notikumiem, kuru mērķis ir – kontrole pār tālākpārdošanas cenu ievērošanu. Un tas iezīmē arī šo horizontālo elementu.

[49] Pieteicējas iesaisti aizliegtā vienošanās pretēji pieteicējas ieskatam iezīmē arī 2011. gada 2. decembra e-pasts, kas, kaut arī ir iekšējā Knauf sarakste, apstiprina secinājumu par to, ka aizliegta vienošanās pastāv un tā turpina pastāvēt arī 2012. gadā. Knauf /amats/ /pers.O/ nosūta informāciju par to, kā Knauf “plāno strādāt 2012. gadā attiecībā uz mēnešu atlaidēm”, pielikumā pievienojot produktu grupu sarakstu. Atbilstoši pielikumā norādītajam ir divu veidu atlaides: 1) atlaides pavadzīmē, kur GKB [ģipškartons] – (*) %, KZP [kaļķa cementa produkti] – (*) %, Rotband 30 kg – (*) % un MP 75 40 kg – (*) % tiek noteikti visiem klientiem, savukārt (*) % atlaide uz profiliem – tikai Kuršiem, Krūzai un citiem tirgotājiem,

starp kuriem nav minēta pieteicēja; 2) atlaides ar kredītrēķinu, kur, piemēram, attiecībā uz Depo tiek piemērota atlaide (*) % GKB, Kuršiem – GKB – (*) %, KZP – (*) %, arī starp minētajiem nav norādīta pieteicēja. Tāpat pārskatā norādīta atzīme par cenu kontroli, ja pie kāda dīlera plaukta cena (tostarp akcijas cena) jebkuram Knauf produktam ir zemāka nekā “A cena”, izņemot, ja cena ir saskaņota, mēneša atlaides pavadzīmē netiek piešķirtas līdz brīdim, kamēr netiek izlabota cena (*lietas 1. pielikuma 135.-136. lapa*). Kā tiesas sēdē liecināja /pers.A/, “A cena” ir pārdošanas cena tirgū tirgotājam (*lietas 2. sējuma 225. lapa*). Tātad tā ir iepirkuma cena, par kuru zemāk tirgotājs nedrīkstēja pārdot Knauf ražoto preci.

Pieteicēja iebilst, ka minētais e-pasts un tā pielikumā pievienotais pārskats par 2012. gadā piemērojamām atlaidēm nav attiecināms uz pieteicēju, jo pieteicēja tajā nav norādīta. Turklāt pieteicējas ieskatā tas tiek pozicionēts kā Knauf un tirgotāju kopīgu nodomu raksturojošs pierādījums. Apgabaltiesa piekrīt pieteicējai tiktāl, ka pieteicēja patiesi nav atšifrēta kā sadarbības partnere, uz kuru būtu attiecināmas atlaides. Taču apgabaltiesa nevar pievienoties pieteicējai, ka tālab ar šajā e-pasta pielikumā norādīto jēdzienu “visi klienti” nebūtu aptverta arī pieteicēja. Šāds apgabaltiesas secinājums vispirms ir pamatots ar to, ka pieteicēja nešaubīgi ir bijusi Knauf kliente, kas turklāt ir bijusi arī aizliegtās vienošanās dalībniece, un, kā minēts iepriekš, lietā nav neviena pierādījuma tam, ka pieteicēja būtu atkāpusies no šīs vienošanās. Apgabaltiesas ieskatā šis pierādījums ir vērtējams arī kontekstā ar pieteicējas pārstāvja apgabaltiesas sēdē norādīto, ka pieteicēja profilus netirgoja (*sk. Uģa Zeltiņa paskaidrojumus Administratīvās apgabaltiesas 2018. gada 16. oktobra tiesas sēdē*), kas tālab izskaidro to, kāpēc pieteicēja nav minēta kā atlaižu saņēmēja starp tiem klientiem, kas norādīti sadaļā “Profilu – (*) %”. Vēl vairāk, tas izskaidro arī to, kālab attiecībā uz pārējām preču grupām ir norādīti “visi klienti”, bet attiecībā uz šo produktu tie tirgotāji, kas to acīmredzami pārdeva. Citiem vārdiem, minētais kopsakarā ar iepriekš norādīto apstiprina to, ka pieteicēja attiecībā uz pārējiem produktiem, kurus pieteicēja tirgoja un par ko lietā nav strīda, ir norādīta kā viena no klientēm, aptverot to ar nosaukumu “visi klienti”.

2. decembra e-pasta pielikuma “Mēneša atlaides 2012.” sakarā vēršama uzmanība arī uz to, ka mēneša atlaides pavadzīmē netiek piešķirtas, ja plaukta cena ir zemāka par Knauf rekomendēto, līdz brīdim, kamēr cena nav izlabota. Tādējādi šī dokumentā fiksētā aizliegtā vertikālā vienošanās iezīmē šīs vienošanās būtību, ka mēneša atlaides pavadzīmē ir tiešā cēloņsakarībā ar sekošanu Knauf rekomendētajām cenām. Nav izšķirošas nozīmes tam, ka tas ir Knauf vienpusēji sagatavots dokuments. Tas visu aplūkoto pierādījumu kontekstā demonstrē vienošanās tvērumu.

Visbeidzot to, ka pieteicēja ir uzskatāma par vienu no klientiem, proti, dīleriem, uz ko ir attiecināmas mēneša atlaides, kuras pienākas, ievērojot Knauf norādījumus par minimālajām tālākpārdošanas cenām, apstiprina 2011. gada 21. decembra Knauf iekšējā sarakste, kuras pielikumā ir uzskaitīti dīleri un subdīleri, starp kuriem ir atrodami arī pieteicējas veikali (*lietas 1. pielikuma 139. un 142.-143. lapa*).

Pieteicēja tostarp argumentē, ka iestāde šo dokumentu pozicionē kā vienu no būtiskākajiem un ekstrapolē no 2012. gada arī uz agrākiem (2010. un 2011.) un arī vēlākiem (2013. un 2014.) gadiem. Apgabaltiesa nesaskata, ka šim pierādījumam būtu piešķirta īpašāka nozīme nekā citiem lietā iegūtajiem pierādījumiem. Apgabaltiesa piekrīt iestādes paskaidrojumos norādītajam, ka visai lietā iegūtajai e-pastu sarakstei no 2005. līdz 2015. gadam ir nozīmīga loma lietas izpētē kopumā, nevis vērtējot epizodiski un atrauti, neņemot vērā lietas kontekstu. Šis ir tikai viens pierādījums vairāku secīgu pierādījumu, kas raksturo aizliegtās vienošanās tvērumu un būtību, virknē. Tas, ka kāds no e-pastiem vai tā pielikumā pievienotiem dokumentiem piešķir skaidrību un nozīmi citam pierādījumam, tostarp ar atpakaļvērstu spēku, nepadara šo e-pastu par vienīgo izšķirošo. Šie fragmentārie fakti, kas iegūti lietā, tikai kopsakarā veido izpratni par notikušo pārkāpumu.

[50] Turklāt apgabaltiesas secinājumu par to, ka ne tikai konkrētā 2. decembra sarakste, bet arī iepriekš aplūkoti 2011. gada e-pasti tiešā veidā ir attiecināmi uz pieteicēju (lai arī pieteicēja nav to dalībniece), vispirms apstiprina iestādes apgabaltiesai papildu paskaidrojumā norādītā analīze par Knauf un Norgips maksāto atlīdzību par tālākpārdošanas cenu ieviešanu (*lietas 2. sējuma 15. lapas otrais atvērums*). Aplūkojot iestādes identificētās pavadzīmes kopsakarā ar 2. decembra e-pasta pielikumā uzskaitītajiem būvmateriāliem un tiem piemērojamām atlaidēm, jāpiekrīt iestādei, ka atlaides tika piemērotas Knauf norādītajā apmērā. Turklāt tās uzreiz norādītas arī pavadzīmē. Piemēru veidā tas redzams no iestādes minētajā pārskatā uzskaitītajām pavadzīmēm, kas parāda, ka 2012. gada mēneša atlaižu sarakstā uzrādītajiem produktiem paredzētās atlaides pavadzīmēs tiek piemērotas (*lietas 10. pielikuma 125., 152., 165., 199., 210. lapa, 12. pielikuma 50., 68., 125. lapa u. c.*). Apgabaltiesa nevar pievienoties pieteicējas papildu paskaidrojumos minētajam, ka iestādes atlasītie piemēri nebūtu attiecināmi un tālab tie nepierāda pieteicējas sekošanu Knauf rekomendētajām tālākpārdošanas cenām.

Šajā sakarā uzsverama iestādes analīze arī par pieteicējas plaukta cenām kopsakarā ar e-pastos nosūtītajām tālākpārdošanas cenu rekomendācijām (*lietas 2. sējuma 6. lapa*). Aplūkojot no 1. marta spēkā esošās cenas (*lietas 1. pielikuma 124. lapa*), kas bija aktuālas vēl 2012. gada sākumā, redzams, ka pieteicējas plaukta cenas bija atbilstošas. Piemēram, kā minēts jau iepriekš, standarta ģipškartonam rekomendētā cena ((*)) Ls/kv.m) ar 16. martu ir pielāgota (*lietas 17. pielikuma 43. lapa*). Tas atbilst iepriekš aplūkotajā Depo iekšējā sarakstē minētajam, ka “pēc Knauf informācijas jaunā cena uz ģipškartonu pieteicējas veikalā būs jau 15. martā” (*lietas 18. pielikuma 190. lapa*). Arī impregnētajam ģipškartonam ar 1. martu rekomendētā cena (*) Ls/kv.m (*lietas 1. pielikuma 124. lapa*) pieteicējas veikalos pielāgota 16. martā (*lietas 17. pielikuma 43. lapa*). To, kā jau tika noskaidrots, cenu monitoringā konstatē arī Depo, norādot, ka “cena pieteicējas veikalā ir (*) Ls” (*lietas 18. pielikuma 107. lapa*). Tāpat cenu piemērošana notiek arī attiecībā uz citiem Knauf produktiem – Rotband, MP 75, Perflif, Uniflott u.c. (*lietas 17. pielikuma 16.-19., 22. lapa*). Tam, ka pieteicējas plaukta cenas tika noteiktas augstākas par ražotāja rekomendēto, nav izšķirošas nozīmes.

Šajā sakarā norādāms, ka pieteicējas sekošana tālākpārdošanas cenām parādās arī citos gados, tas uzskatāmi atspoguļots iestādes sagatavotajā pārskatā, kam apgabaltiesa padziļināti nepievēršas, jo iestādes analīze pilnībā atbilst lietā noskaidrotajiem faktiem un tostarp pieteicējas pārbaudei iesniegtajiem pārskatiem par pieteicējas plaukta cenām. Tas, ka atsevišķos gados plaukta cenas ir bijušas nedaudz augstākas par rekomendētajām tālākpārdošanas cenām, nemaina iestādes pamatoto secinājumu, ka vienošanās pastāvēja, jo tāds arī bija vienošanās mērķis ievērot minimālās tālākpārdošanas cenas, kas atbilda iepirkuma cenām. Un šī vienošanās gan vertikālā, gan horizontālā līmenī tika respektēta. Savukārt mazumtirgotāju intereses iesaistīties vienošanās pamudinājums bija Knauf piedāvātā bonusu sistēma, kas, kā noskaidrots iepriekš, pilnā mērā tika piemērota arī pieteicējai.

[51] Vienošanās esību pierāda arī 2012. gada 13. aprīļa sarakste, kas iesākas ar Norgips e-pastu, ar kuru tā nosūta pieteicējai saiti uz Būvservisa interneta veikala mājaslapu par Norgips ģipškartonu ar norādi, ka “pēc visa spriežot, Būvservisam vairs nebūs spec. cenas”. Tajā pašā dienā tiek nosūtīts vēl viens e-pasts, kurā Norgips vērs pieteicējas uzmanību uz to, ka, “ja līdz pirmdienas vakaram redzu viņu mājas lapā šo cenu vai jebkuru citu, kas ir zemāka par (*) Ls ((*)) ir Depo plaukta cena), no otrdienas es projekta atlaidi viņiem vairs nepiemēroju” (*lietas 1. pielikuma 144. lapa*).

Pieteicēja norāda, ka saziņa ir vienpusēja, t.i., tikai no Norgips. Lietā nav pierādījumu par pieteicējas ierosinātu vai vismaz uzturētu sarunu par cita mazumtirgotāja cenām. Apgabaltiesa piekrīt pieteicējai, ka rakstveidā fiksētie pierādījumi patiesi norāda uz vienpusēju Norgips saziņu ar pieteicēju. Taču apgabaltiesa atkārtoti vērs uzmanību, ka tam, ka e-pasta

autors ir tikai viens vienošanās dalībnieks, nav izšķirošas nozīmes. Šajā gadījumā e-pasta saturu par aizliegtās vienošanās tvērumu ar norādi uz tālākpārdošanas cenu ievērošanas pienākumu un sekām tās neievērošanas gadījumā, un tā nozīmi apstiprina citi lietā iepriekš apskatītie pierādījumi. Attiecīgi konteksts, ko parāda pārbaudē iegūtā sarakste, iezīmē to, ka arī pieteicēja ir aizliegtās vertikālās vienošanās dalībniece ar pienācīgu izpratni par šīs vienošanās saturu.

Lietā nav strīda par to, ka Būvserviss bija pieteicējas sadarbības partneris, kam pieteicēja piegādāja Knauf grupas ražotos būvmateriālus. No šī e-pasta secināms, ka pienākums ievērot tālākpārdošanas cenas, kā to pamatoti vērtē arī iestāde, bija attiecināms ne tikai uz dīleriem – tiešajiem mazumtirgotājiem, bet arī subdīleriem – tālākajiem tirgotājiem. Tādējādi vienošanās ar noteikumu noregulēt Knauf būvmateriālu tālākpārdošanas cenu līmeni nolūkā izslēgt kāda tirgotāja atkāpšanos no ražotāja noteiktajām cenām bija visaptveroša.

Attiecībā par to, ka atkāpšanās no ieteikuma ievērot tālākpārdošanas cenu sekas atbilstoši konkrētajam e-pastam varētu rezultēties projekta atlaides zaudēšanā, norādāms, ka tam nav izšķirošas nozīmes. Kā jau vairākkārt šajā spriedumā minēts, konkrētajā lietā iegūto pierādījumu kopums nešaubīgi norāda uz to, ka aizliegtā vertikālā vienošanās pastāvēja. Tā ietvēra ne tikai saistību sekot ieteicamajām tālākpārdošanas cenām un atlīdzību bonusu veidā par noteikuma ievērošanu, bet arī brīdinājumu par sekām rekomendācijas neievērošanas dēļ. Savukārt tas, kāda veida sekas, precīzāk, kāda veida atlaides varētu tikt zaudētas atkāpšanās no aizliegtās vienošanās dēļ, neietekmē vienošanās būtību. Būtiski ir tas, ka minētais pierādījums līdzīgi kā citi iepriekš aplūkoti norāda uz vienošanās esību, tāpat kā noteiktām sekām par atkāpšanos no vienošanās.

[52] Aizliegtās vertikālās vienošanās esību apstiprina arī 2012. gada augusta sarakste. Proti, 13. augustā Kurši nosūta ziņu Knauf par cenām pieteicējas veikalā ar komentāru par to, ka “ļoti nesaprotama cena bija Kleber PM 25 kg (*) Ls ar PVN plauktā [...], pirms tam arī bija (*), kas arī samērā ļoti zema. It kā kaut kāda izpārdošana, maisiem ražošanas datums gan bija svaigs”. 14. augustā Knauf atbild Kuršiem, ka tā nav “akcija ar kādiem speciāliem Knauf nosacījumiem. [Pieteicēja] apsolīja cenu izlabot tuvākajā laikā. Jebkurā gadījumā paldies par informāciju!” (*turpat, 152. lapa*). 17. augustā Kurši atkārtoti informē Knauf par būvmateriāla cenu pieteicējas veikalā, pielikumā pievienojot pieteicējas veikala čeku (*turpat, 152.-153. lapa*).

Attiecībā par pieteicējas norādi, ka nav pārbaudāms Knauf apgalvojuma, ka “pieteicēja apsolīja cenu izlabot tuvākajā laikā”, patiesīgums un ka piegādātājs ir ieinteresēts maldināt viņa atbalstītās vertikālās vienošanās dalībniekus, apgabaltiesa atkārtoti jau iepriekš minēto. Proti, pārbaudē iegūtās e-pasta sarakstes saturs kopumā parāda sistēmu, kāda ieviesta, lai Knauf motivētu vienošanās dalībniekus ievērot rekomendētās tālākpārdošanas cenas. Tā tostarp ietver vienošanās dalībnieku ziņošanu par citu dalībnieku atkāpšanos no vienošanās izpildes. Kā minēts iepriekš, šāda ziņošana ir regulāra un neatņemama vienošanās īstenošanas sastāvdaļa, ko veic arī pati pieteicēja. Proti, pieteicēja līdzīgi kā Kurši pati ir vērsusi Knauf uzmanību uz citu konkurentu cenām tirgū, turklāt, kā norāda šai sarakstei sekojošie e-pasti, pieteicēja turpina būt aizliegtās vienošanās dalībniece. Savukārt tam, vai pieteicēja konkrētajā gadījumā zināja par Knauf plānu nodot ziņas par pieteicējas rīcību vienošanās izpildē, kā jau minēts iepriekš, nav nozīmes.

Attiecībā par to, ka pieteicēja nav šīs sarakstes dalībniece un ka Kuršu vērsšanās pie ražotāja vairākas dienas pēc kārtas varētu liecināt par to, ka pieteicēja nesekoja Knauf rekomendācijām, norādāms, ka šo secinājumu atspēko jau iepriekš noskaidrotais par pašas pieteicējas rīcību tirgū. Turklāt, vērtējot šo pierādījumu atrauti no pārējiem lietā iegūtajiem pierādījumiem un noskaidroto faktisko apstākļu konteksta, varētu prezumēt, ka pieteicēja šādā veidā izrāda nepakļaušanos Knauf norādēm un atkāpjas no aizliegtas vienošanās. Taču šāds secinājums būtu pārsteidzīgs. Jāpiekrīt iestādei, ka šī sarakste līdzīgi kā citi pierādījumi lietā

apstiprina iestādes viedokli par to, ka tirgū notiek cenu monitorings un ka tā mērķis ir citu tirgotāju kontrole. Ja monitorings tiek patiesi veikts tikai paša mazumtirgotāja interesēs nolūkā noskaidrot konkurenta cenas un tālab apsvērt savu konkurētspēju tirgū, nav rodams saprātīgs un loģisks izskaidrojums tirgotāja rīcībai par šo cita konkurenta plaukta cenu informēt ražotāju un turklāt vēl prasīt aktīvu rīcību. Turklāt šādi atsevišķi fragmentāri gadījumi, kad kāds no tirgotājiem ir noteicis zemāku cenu par Knauf rekomendēto, pēc būtības nepadara aizliegto vienošanos par neesošu, ne arī norāda uz to, ka kāds no tirgotājiem būtu uzsācis aktīvu iestāšanos pret to, sistemātiski un konsekventi atkāpjoties no rekomendācijām.

[53] Kā redzams, no lietas materiāliem, 2012. gada nogalē pieteicējas plaukta cenas ir atbilstošas ražotāja rekomendācijām. Salīdzinot Knauf vēstulē Krūzai norādītās ieteicamās plaukta cenas ar pieteicējas grāmatvedības uzskaitē fiksētajām, redzams, ka GKBI cena pieteicējas veikalos ir identiska rekomendētajai – (*) Ls, MP 75 – (*) Ls (ieteicamā cena – (*) Ls) Uniflot – (*) Ls, Rotband – (*) Ls, Fugenfuller – (*) Ls (*lietas 17. pielikuma 16. lapa, 17. lapas otrais atvērums, 18. lapa, 22. lapas otrais atvērums, 43. lapa un 19. pielikuma 70. lapa*).

Apgabaltiesa neatkārtot jau vairākkārt iepriekš minēto, ka tam, ka pieteicēja nav tieša šīs sarakstes dalībniece un tālab tai nav un nevarēja būt zināms sarakstes saturs, nav izšķirošas nozīmes. Pierādījumi, vērtējot tos savstarpējā kopsakarā, pierāda vienošanās esību. Pieteicējas cenu sakrītība ar konkrētajā periodā rekomendētajām cenām nerod citu saprātīgu izskaidrojumu kā vien to, ka pieteicēja bija aizliegtās vienošanās dalībniece un pildīja to. Tālab iepriekš konstatētās īslaicīgās atkāpes no vienošanās izpildes neietekmē pārkāpuma esību.

[54] Šāds apgabaltiesas viedoklis ir pamatots arī ar turpmāk minēto saraksti. Proti, 2013. gada 16. janvārī Kurši nosūta pieteicējai e-pasta vēstuli par Knauf cenām Depo veikalos, pielikumā pievienojot dažādu Knauf ražoto būvmateriālu cenu pārskatu (*lietas 18. pielikuma 146.-151. lapa*). Varētu piekrist pieteicējai, ka tā nekādā veidā nereaģē uz šo e-pastu, tālab arī šis pierādījums varētu apliecināt pieteicējas norobežošanos no vienošanās vai vismaz neitrālu pozīciju attiecībā uz tās izpildi. Taču apgabaltiesa šādam pierādījumam interpretācijai nevar pievienoties. Pirmkārt, ir maz ticams, ka kāds no tirgus dalībniekiem sūtītu citam tirgus dalībniekam konkurenta plaukta cenas, ja vien nezinātu, ka tas ir efektīvs rīks, ar ko panākt, ka tirgū darbojas aizliegta vienošanās un to ievēro visi tajā iesaistītie mazumtirgotāji. Šajā sakarā jāpiekrīt iestādei, ka šī komunikācija norāda uz to, ka tirgotāji bija gana aktīvi, lai novērstu kāda konkurenta atkāpšanos no aizliegtās vienošanās izpildes. Un to nodrošina ne tikai monitorings un ziņošana Knauf par plauktu cenām citu tirgotāju veikalos, bet arī savstarpējā saziņa, kas, kā pamatoti norāda iestāde, liecina arī par horizontālu komunikāciju un tādējādi pierāda arī horizontālās karteļa vienošanās starp tirgus dalībniekiem esību.

Turklāt šajā sakarā ir būtiski ņemt vērā nākamo pierādījumu, kas, jau atkārtoti atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas atziņām par to, ka pret konkurenci vērstas darbības vai nolīguma pastāvēšana var tikt secināta no noteikta to sakrītību un norāžu daudzuma, kas, izvērtētas kopā, var tikt uzskatītas par pierādījumu konkurences tiesību normu pārkāpumam, ja nav cita loģiska izskaidrojuma, un ka liela nozīme ir jāpiešķir tam, ka dokuments ir ticis sagatavots tiešā saistībā ar faktiem vai ka to ir sagatavojis tiešs šo faktu liecinieks (*sk. atsauci iepriekš 26. un 30. punktā*), apliecina starp tirgus dalībniekiem pastāvošo aizliegto vienošanos, kam acīmredzami bija ne tikai vertikāla, bet arī horizontāla dimensija. Tālāk aplūkotā sarakste parāda, ka vienošanās pastāv un ka mazumtirgotāji apzinās savu lomu tajā. Tas arī iezīmē iespējamās pieteicējas tendences uz brīdi atkāpties no tās, tomēr vēlāk šajā spriedumā aplūkotie pierādījumi norāda, ka tirgus dalībnieki pēc īslaicīgas atkāpšanās tomēr pie vienošanās atgriežas. Atkāpšanās motīvi acīmredzami ir dažādi, taču tie var būt vērsti arī uz Knauf

piespiešanu nodrošināt visu tirgus dalībnieku vienlīdz godprātīgu pakļaušanos aizliegtās vienošanās izpildei.

[55] Tātad 2013. gada 21. janvārī plkst. 9.45 pieteicējas tirdzniecības direktors Krīvs Lode raksta e-pasta vēstuli Norgips par to, ka “ir mainījušies plāni, un ceturtdien no rīta nevarēšu tikties pie tevis”. Norgips tās pašas dienas plkst. 10.20 sniedz atbildi, ka “tā nu nav labi, paši jūs gribējāt tikties, es burtiski pierunāju pārējos, bet jūs ņemat un nolecat. Nedomāju, ka kāds vēlreiz pavilksies uz ko līdzīgu”. Plkst. 11.06 seko pieteicējas atbilde Norgips, ka “nu it kā ir man daži laiki nākamnedēļ, tajā pašā laikā es negribu riskēt ne ar tavu, ne ar savu vārdu. Ja somu vai savas tiešās vadības aktivitāšu, vai vēl kādu citu iemeslu dēļ nevarēšu ierasties arī uz šo laiku (un tāda varbūtība vienmēr pastāv), tad... ar mani vispār vairs neviens Latvijā nerunās”. Norgips tās pašas dienas plkst. 11.15 raksta pieteicējai jautājumu: “tad jūs tikties atsakāties. Atbildi ar jā vai nē”, kam plkst. 11.22 seko pieteicējas atbilde: “jā.” Secīgi plkst. 11.26 Norgips atkal raksta pieteicējai ar norādi: “nu tad jau tur ar somiem nav nekāda sakara.” Tam seko pieteicējas atbilde plkst. 11.27: “tici man, ar somiem un igauņiem tur ir vistiešākais sakars!” Saruna noslēdzas plkst. 11.46 ar Norgips piebildi: “es tā arī sapratu.” (*lietas 1. pielikuma 160.-161. lapa*).

Pati par sevi šī sarakste nenorāda uz to, ka tikšanās starp pieteicēju un Norgips būtu vērsta uz aizliegtās vertikālās vienošanās, kur nu vēl vairāk – horizontālās karteļa vienošanās – īstenošanu. Arī tad, ja vēl ņem vērā sarakstē papildus apskatīto jautājumu par tikšanos, “lai pārrunātu, kā mēs tālāk veidojam mūsu sadarbību ar i-veikaliem”, ko pieteicēja raksta pirmajā 21. janvāra e-pastā Norgips, varētu prezumēt, ka tikšanās mērķis ir bijis kādu ar savstarpējo sadarbību, tostarp ar interneta veikaliem, saistītu jautājumu apspriešana.

Taču apgabaltiesas ieskatā ir būtiski ņemt vērā atsevišķos sarakstē izskanējušos atslēgas vārdus, ko raksta Norgips, “par to, ka “es burtiski pierunāju pārējos, bet jūs ņemat un nolecat”, un pieteicējas atbilde, “ja izskatās pēc noleķšanas, tad uztver to tā” u. tml. kontekstā ar tālāk tajā pašā dienā paralēli noritošo saraksti starp Norgips, L.B.T.S. (Latvijas Būvmateriālu tirgotāju savienība) un Kuršiem. Proti, 21. janvārī plkst. 11.32 Norgips raksta vēstuli L.B.T.S. par to, ka “[pieteicēja] noleca, un līdz ar to tikšanās zaudē savu jēgu.” L.B.T.S. raksta atbildes vēstuli Norgips ar jautājumu “ko darām? Viņi to dara apzināti vai vienkārši netiek?” Norgips uz e-pasta vēstuli atbild “domāju, ka dara apzināti. Neko nedarām”. Uz to seko L.B.T.S. atbilde, ka “tad jau viņiem viss kārtībā un ir apmierināti. Vai nu baidās no provokācijas, jo tādas tikšanās var būt pretlikumīgas, un viņiem ir visvairāk ko zaudēt”. Savstarpējā sarakste noslēdzas ar Norgips atbildi “tā izskatās” (*turpat, 159. lapa*). Paralēli 21. janvārī plkst. 13.11 Kurši nosūta Norgips vēstuli, ka “pieteicēja noleca un līdz ar to tikšanās zaudē savu jēgu” (*turpat, 158. lapa*).

Minētais pierādījumu kopums, kaut arī satur fragmentāras un netiešas norādes, ir pietiekams, lai no tā konteksta un kopsakarā ar iepriekš noskaidroto par vienošanās dalībnieku rīcību vienošanās izpildē apstiprinātu vienošanās esību arī 2013. gadā. Norādes par to, ka “šādas tikšanās var būt pretlikumīgas un viņiem ir visvairāk ko zaudēt”, apliecina, ka tikšanās mērķis nebija vērsts uz kādu būvmateriālu tirgū darbojošos spēlētāju sarunām par vispārējiem vienošanās principiem (piemēram, tiesību normu grozījumu priekšlikumiem), bet gan uz konkurences ierobežošanu vērstām sarunām. Arī tas, ka sarunas plānotie dalībnieki bija dažādi mazumtirgotāji (acīmredzami, vismaz pieteicēja, Kurši un būvmateriālu tirgotājus pārstāvošā L.B.T.S.), kā arī Norgips, kopsakarā ar norādēm iepriekš citētajā sarakstē par tikšanās nozīmi un dabu apgabaltiesai izgaismo sarunas mērķi – aizliegtās vienošanās principu apspriešana.

Savukārt pieteicējas 21. janvārī plkst. 11.06 nosūtītā e-pastā papildus ietvertā frāze par “mūsu lēmumu turpmākai sadarbība ar i-veikaliem [...] un par to, kāda būs reakcija tirgū un kāds rezultāts, tad arī redzēsīm tālāk” (*turpat, 161. lapa*) nav saistīta ar sarakstē risināto jautājumu par pieteicējas izvairīšanos tikties. Kā redzams, pieteicēja ir gatava sarunai ar Norgips par

turpmāko sadarbību ar internetveikaliem, pieteicējas atturība tikties (vēl jo vairāk tālab, ka sarakstē netiek atklāta) ar minēto nav saistīta.

[56] Situāciju aizliegtās vienošanās izpildē tobrīd atklāj arī Krūzas tikšanās ar Knauf protokola atspoguļojumu Knauf 2013. gada 1. februāra e-pasta vēstulē, kurā citastarp ir atreferēts Krūzas 31. janvāra tikšanās laikā teiktais par to, ka “Mini GKB pārdošanas apjomi ir kritušies, jo pieteicēja tur zemu cenu. Sakārtojiet situāciju, un mēs tirgosim vairāk” (*turpat, 163. lapa*).

Knauf iekšējā sarakste (2013. gada 1. un 11. februārī (*turpat, 149.-151. lapa un 19. pielikuma 12.-13. lapa*) un tam sekojošā sarakste ar mazumtirgotājiem par ieteicamajām cenām no 13. marta (12. februārī Knauf to nosūta Krūzai (*turpat, 73.-74. lapa*), 4. martā – Depo un Kuršiem (*lietas 18. pielikuma 128.-129, 151.-152. lapa*)) parāda, ka ieteicamā plaukta cena tirgū turpina pastāvēt. Sarakste, kā minēts, iesākas ar Knauf iekšējo saziņu par nepieciešamību paaugstināt līmjavas produktu grupas cenas. Atbilstoši e-pasta pielikumiem tās ir K-System Kleber preces (piemēram, Fliesekleber, Flexkleber, u.c.), kurām tiek noteikta jauna ieteicamā plaukta cena. Katram šīs produktu grupas būvmateriālam ir atbilstošs ar burtu “K” apzīmēts artikuls, piemēram, Fliesekleber, kas ir flīžu līme, – K1, Flexkleber, kas ir īpaši elastīga flīžu līme, – K4 u. tml. Secīgi, salīdzinot šajā pielikumā norādīto produktu cenas ar mazumtirgotājiem nosūtītajām ieteicamajām cenām, tās atbilst Knauf iekšējā sarakstē fiksētajām plaukta cenām, kas attiecībā uz šo produktu grupu ir nedaudz paaugstinātas salīdzinājumā ar iepriekš noteiktajām. Turklāt no mazumtirgotājiem nosūtītajām ieteicamo cenu lapām redzams, ka ieteicamās plaukta cenas visiem mazumtirgotājiem tiek noteiktas vienādas. Papildus minētajam atzīmējams, ka 2013. gada ieteicamo cenu lapās parādās aile “uzcenojums”. Tā ir mazumtirgotāja garantētā interese, atsakoties noteikt cenu tirgū neatkarīgi un nekonkurējot ar mazumtirdzniecības cenām, kas atsevišķiem produktiem sasniedz pat (*) procentus. Tomēr vidējā uzcenojuma likme ir (*)-(*) procenti, kas ir starpība starp Knauf pārdošanas cenu un tirgotāja cenu plauktā. Tādējādi mazumtirgotājs, jau saņemot piedāvājumu par plaukta cenām turpmākajam periodam, var rēķināties ar noteiktu garantētu uzcenojumu, ko tas iegūs, sekojot ieteicamajām plaukta cenām.

Lietā nav pierādījumu tam, ka šāda cenu lapa līdz 2013. gada 13. martam būtu nosūtīta arī pieteicējai. Taču lietā ir pieteicējas 5. marta e-pasts Knauf, kur papildus pieteicējas sarakstei ar Knauf mārketinga speciālisti par plānotajām akcijām ir arī norāde par “K-line”, kas acīmredzami ir Knauf K-system preču grupa (jau minētās līmjavas). Tieši par šo produktu grupu pieteicējai ir piebilde – “cenas nokoriģēsīm uz rekomendētajām, tiklīdz redzam, ka konkurenti /- to ievēro” (*lietas 3. pielikuma 21. lapa*).

Pieteicējas pielāgošanos ražotāja rekomendētajām cenām uzskatāmi parāda pieteicējas grāmatvedības uzskaites dati. Pieteicējas plaukta cenas faktiski sakrīt ar ražotāja noteiktajām. Piemēru veidā: Uniflot 25 kg – (*) Ls (vienāda ar rekomendēto); Betokontakt 5 kg – (*) Ls (rekomendētā – (*) Ls); Tiefengrund 5 l – (*) Ls (vienāda ar rekomendēto); Fugenfuller 25 kg – (*) Ls (vienāda ar rekomendēto); Perflix 30 kg – (*) Ls (vienāda ar rekomendēto); K4 Flexkleber 12 kg – (*) Ls (rekomendētā – (*) Ls); MINI GKBI – (*) Ls (vienāda ar rekomendēto) u. c. Atšķirīga no rekomendētās, bet tomēr augstāka par ieteicamo pieteicējas grāmatvedības uzskaitē norādīta cena šādiem produktiem: Elektrikergips 5 kg – (*) Ls (rekomendētā – (*) Ls); Putzgrund Mineral 5 kg – (*) Ls; (rekomendētā – (*) Ls); Kleber P M 25 kg – (*) Ls (rekomendētā – (*) Ls), Rotband 5 kg – (*) Ls (rekomendētā – (*) Ls). Vienīgais produkts, kura cena nav salīdzināma, ir cenu lapā norādītais produkts K2 Bau un Fliesenkleber, jo pieteicējas grāmatvedības uzskaites datus un ieteicamo cenu lapā atšķiras svītrkods (*lietas 17. pielikuma 16. lapa, 18., 21.-22., 25.-26. lapa, 18. pielikuma 152. lapa*).

Tālab apgabaltiesa nevar pievienoties pieteicējas paskaidrojumos minētajam par to, ka iepriekš aplūkotais pieteicējas e-pasts Knauf liecina par patstāvību cenu noteikšanā un

pielāgošanos tirgus apstākļiem, nevis pakļaušanos piegādātāja norādījumiem vai koordināciju ar konkurentiem.

Vērtējot šo iepriekš citēto pierādījumu kopumu, norādāms, ka, apskatot to katru atsevišķi un atrauti no citiem lietā iegūtajiem pierādījumiem, varētu nonākt pie secinājuma, ka pieteicēja 2013. gadā izvairās no aizliegtās vienošanās izpildes un tādējādi būtu prezumējams, ka tā ir paudusi stingru un skaidru nostāju par atkāpšanos no tās, kas varētu novest pie nākamā secinājuma, ka tālab 2013. gada ieteicamo cenu lapa nav nosūtīta pieteicējai. Taču pierādījumi, kaut arī tie ir fragmentāri, norāda, ka pieteicēja zina par to, ka ir noteiktas jaunas plaukta cenas, tāpat tā ir tās saņēmusi. Par to primāri liecina ieraksti pašas pieteicējas grāmatvedības datos, kur nav saskatāma cenu sakritības nejaušība. Attiecīgi pieteicējas rīcība, pielāgojot Knauf ieteicamās cenas, atbilst pašas pieteicējas e-pasta vēstulē Knauf norādītajam, ka “cenas nokoriģēsīm uz rekomendētajām”.

Turklāt šie pierādījumi arī apstiprina pieteicējas interesi turpināt aizliegtās vienošanās īstenošanu, taču tā ir pamatota ar to, ka arī citiem ar pieteicēju konkurējošajiem tirgus dalībniekiem ir jāievēro Knauf rekomendēto plaukta cenu sliekšņi. Tādējādi ir saskatāma horizontālā karteļa vienošanās nolūkā panākt nekonkurēšanu par mazumtirdzniecības cenām. Tas, ka tā tiek īstenota pastarpināti caur Knauf, neietekmē tās esību.

Turklāt tirgotāju interese sekot rekomendētajām tālākpārdošanas cenām tiek kompensēta bonusu veidā. Proti, no Knauf 5. februāra iekšējās sarakstes redzams, ka par cenu ievērošanu tiks piešķirti bonusi (*lietas 1. pielikuma 162. lapa*). Un faktiski tie arī tiek piemēroti (*sk., piemēram, lietas 5. pielikuma 173., 178., 181., 184., 197., 212., 227. lapa*). Kā to pamatoti konstatējusi iestāde, šī atlaižu izmaksāšana turpinās arī tālākajos periodos. Apgabaltiesa šiem iestādes secinājumiem pievienojas un izvērstu argumentāciju tam nesniedz. Pieteicēja argumentē, ka atlaižu saņemšana nav sasaistāma ar pieteicējas sekošanas tālākpārdošanas cenām disciplīnu, jo iestāde nav vērtējusi to, ka atlaižu saņemšana turpinājās arī tad, kad pieteicējas plaukta cenas nebija atbilstošas ražotāja rekomendācijām. Attiecībā par minēto apgabaltiesa pievienojas iestādei, ka lietas materiāli (tostarp pieteicējas SAP dati) uzrāda faktisku pieteicējas sekošanu ražotāju rekomendācijām. Un šī rekomendāciju ievērošana notika būtiskā apmērā. Tālab īslaicīga atkāpšanās no cenu ievērošanas disciplīnas, kas apgabaltiesas ieskatā norāda uz tirgotāju spiedienu uz ražotāju sakārtot cenas tirgū, ražotājam nebija tik būtiska, lai viņš iedarbinātu sankciju mehānismu un pārtrauktu bonusu piešķiršanu. Citiem vārdiem, sistēma kopumā veiksmīgi darbojās un par to tirgotāji tika veiksmīgi atalgoti.

[57] Apgabaltiesas ieskatu par to, ka pieteicēja zināja par plaukta cenām un turpināja tās ievērot, apstiprina arī sarakste, kas norisinās 2013. gada nogalē. Proti, 4. decembrī pieteicēja sūta Knauf e-pasta vēstuli par plānotajām mārketinga aktivitātēm. Šī sarakste noslēdzas 6. decembrī, kad Knauf, atsaucoties uz “telefona sarunu”, nosūta pieteicējai 2013. gada ieteicamo plaukta cenu sarakstu ar norādi, ka “uz šiem produktiem mēs nerīkojam nekādas cenu akcijas” (*lietas 19. pielikuma 100.-104. lapa*).

No minētās sarakstes izriet, ka starp Knauf un pieteicēju vēl joprojām pastāv savstarpēja sapratne par to, ka Knauf rekomendētās plaukta cenas joprojām ir aktuālas. Kā redzams, pieteicēja un Knauf pa tālruni jau iepriekš ir apsprieduši akcijas cenu noteikumus, e-pasts satur to atspoguļojumu, ka cenu akcijas netiek piedāvātas tam produktu kopumam, kurš parādās ieteicamo cenu sarakstā. Savukārt no ieteicamo cenu saraksta ir konstatējams, ka Knauf ieteicamās cenas nav norādījis visiem tā ražotajiem produktiem, jo acīmredzami tajā nav atspoguļotas visas Knauf produktu grupas (piemēram, K līnijas, proti, līmjavu produktu grupā ir ievērojami vairāk produktu par pielikumā pievienotajā sarakstā redzamajām trīs flīžu līmēm).

Tam, vai ieteicamās cenas visā vai kādā periodā tika attiecinātas tikai uz noteiktiem produktiem vai visiem, nav izšķirošas nozīmes, vērtējot to, vai šāda vienošanās principā pastāvēja un tā tika ievērota. Taču, kā redzams no pieteicējas grāmatvedības uzskaites datiem,

pieteicējas plaukta cenas līdz pat gada beigām saglabājās ražotāja noteiktajā līmenī, tikai attiecībā uz atsevišķiem produktiem akcijas periodā cenas tika samazinātas, lai pēc tam atgrieztos ieteicamajā līmenī, vai pat tika paaugstinātas (*lietas 17. pielikuma 16. lapa, 18., 21.-22., 25.-26. lapa*).

[58] Turklāt, kaut arī lietā vairs nav citu e-pastu par sekošanu tālākpārdošanas cenām un citu mazumtirgotāju plaukta cenu monitorēšanu nolūkā nodrošināt vienotu Knauf produktu plaukta cenu līmeni tirgū 2013. gadā, no tā, kā tiek sekots tālākpārdošanas cenām, par ko tiek saņemta interese bonusu veidā, ir redzams, ka ne aizliegtā vertikālā vienošanās, ne arī horizontālā karteļa vienošanās 2013. gadā nav pārtrūkusi. Vēl vairāk, tā tikusi turpināta arī 2014. gadā.

Vienošanās esību 2014. gadā iezīmē nākamā sarakste, no kuras citastarp konstatējams, ka arī 2014. gadā tiek saskaņotas ne tikai ikdienas plaukta cenas, bet arī cenas atlaižu periodā (akcijas cenas). 17. februārī Knauf nosūta pieteicējai e-pastu ar nosaukumu "Katalogs 2014 aprīlis-jūnijs", kurā iekļauts saraksts ar fasādes siltināšanas materiāliem, kuriem tiek piemērota akcijas cena. Tabulā ir norādīti trīs produkti, kā arī cena par mērvienību bez PVN, atlaide, cena ar atlaidi bez PVN un zemākā akcijas cena ar PVN. Papildus ietverts "lūgums akcijas cenu nepiemērot zemāku, nekā norādīts" (*lietas 19. pielikuma 105. lapa*). No minētā e-pasta secināms, ka tiek izstrādāts akcijas preču katalogs, savukārt cenas katalogā nosaka ražotājs, nevis pats mazumtirgotājs neatkarīgi. Kā redzams no tabulas, tajā ir ietverta ne tikai cena, par kādu precī Knauf piegādā pieteicējai, bet arī zemākā akcijas cena ar Knauf norādi to nepiemērot zemāku.

No tabulā atspoguļotajiem datiem secināms, ka, piemēram, Klebespachtel P 25 kg cena, par kādu tā tiek piegādāta pieteicējai, ir (*) *euro*, kopā ar nodokli tas ir (*) *euro*, savukārt cena, par kādu pieteicējai šo precī akcijas laikā tiek ieteikts pārdot veikalā ir (*) *euro*; Putzgrund Fassade 20 kg – pārdošanas cena pieteicējai (*) *euro*, plaukta cena – (*) *euro*; Strukturputz 2 mm 25 kg – (*) *euro*, plaukta cena – (*) *euro*. Citiem vārdiem, tabulā norādītie skaitļi nešaubīgi nav interpretējami tādējādi, ka būtu uzskatāmi tikai par Knauf pārdošanas cenām pieteicējai. Kaut arī tie satur pārdošanas cenu, tie tostarp satur arī nepārprotamas norādes par plaukta cenām, šajā gadījumā – akcijas cenām.

Pieteicēja šo Knauf rekomendēto minimālo sliekšni arī faktiski ir ievērojusi. Klebespachtel P 25 kg cena akcijas periodā – (*) Ls, Strukturputz 2 mm 25 kg – (*) *euro* (*lietas 17. pielikuma 19. lapas otrais atvērumis un 23. lapa*). Pieteicējas SAP datus nav ziņu par produktu Putzgrund 20 kg. Taču tas neietekmē iepriekš aplūkotā e-pasta saturu, kas parāda to, ka tiek saskaņota plaukta cena arī akcijas periodā.

[59] Pierādījums tam, ka turpinās sekošana tālākpārdošanas cenām, atrodams arī 2014. gada 27. februāra Knauf iekšējā sarakstē par monitoringu Knauf lielāko mazumtirgotāju veikalos. Knauf pārskatā parādītas dažādu ražotāju, tostarp Knauf, ģipša produktu plaukta cenas (*lietas 19. pielikuma 173.-174. lapa*). Lai saprastu, vai tirgotāji, kā arī pieteicēja seko tālākpārdošanas cenām, šā pierādījuma kontekstā aplūkojamas arī Knauf ieteiktās plaukta cenas, sākot no 2013. gada 13. marta, jo lietā nav pierādījumu, ka 2014. gada 27. februārī būtu spēkā citas cenas. Piemēram, Knauf produktam Betokontakt Balt 5 kg ieteicamā plaukta cena noteikta (*) Ls ar PVN (jeb (*) *euro*) (*turpat, 104. lapa*). No Knauf monitoringa pārskata redzams, ka pieteicēja šo produktu tirgo par (*) *euro*. Tas atbilst arī pieteicējas grāmatvedības uzskaites datiem (*lietas 17. pielikuma 16. lapa*).

Kaut arī šis Knauf pārskats par plaukta cenām ir vērts uz Knauf konkurentu cenu salīdzinājumu mazumtirgotāju veikalos (fiksētas konkurentu analoģu produktu cenas), nevis pārbaudi par savu aizliegtās vienošanās dalībnieku disciplīnu, un tālab tajā nav atspoguļotas dažādu Knauf produktu plaukta cenas, tas parāda to, ka sekošana ieteiktajām tālākpārdošanas

cenām notiek. Pretējā gadījumā nav saprātīgi izskaidrojams tas, kāpēc vismaz divu tirgotāju – pieteicējas un sabiedrības ar ierobežotu atbildību “OPTIMERA LATVIA” veikalos plaukta cena bija identiska Knauf rekomendētajai. Pieteicējas arguments, ka tā atsevišķos gadījumos bija tikai sakritība, neiztur kritiku.

[60] 2014. gada 19. martā stājās spēkā jaunās ieteicamās tālākpārdošanas vai, kā norādīts sadarbības partneriem nosūtītajā cenu lapā, – “Knauf ieteicamās mazumtirdzniecības cenas *euro*”. Šīs cenas tika nosūtītas lielākajiem mazumtirgotājiem (*lietas 18. pielikuma 169.-170. lapa un 19. pielikuma 95.-95.a lapa*), tostarp arī pieteicējai (*turpat, 107.-108. lapa*). Tas, ka tālākpārdošanas cenas tiks paaugstinātas pēc 17. marta, izriet arī no Knauf un Depo 28. februāra tikšanās protokolā fiksētā par to, ka “cenu kāpums no 17.03.2014. Cenas paaugstināsies visām preču grupām, bet ne visiem produktiem, vidēji par (*)-(*) %”. Knauf plāno, ka mazumtirdzniecības cena varētu pacelties divu nedēļu laikā pēc noteiktā cenu kāpuma datuma” (*lietas 18. pielikuma 132. lapa*).

Protokola saturs noskaidrojams kopsakarā ar iepriekš aplūkotajiem pierādījumiem par aktuālo ieteicamo cenu lapas nosūtīšanu citiem mazumtirgotājiem. Kā minēts, Knauf lieto jēdzienu “ieteicamās mazumtirdzniecības cenas”. Šāda vārdkopa tiek lietota arī sarunā ar Depo, kas norāda uz to, ka saruna par mazumtirdzniecības cenu pieaugumu aptver jautājumu par ieteicamo tālākpārdošanas cenu pieaugumu. Citiem vārdiem, no minētā secināms, ka tirgū joprojām pastāv vienošanās par nekonkurēšanu ar mazumtirdzniecības, proti, tālākpārdošanas cenām, un tā, acīmredzami, tirgotājiem ir izdevīga. Jo līdzīgi, kā tas redzams arī no 2013. gada ieteicamo cenu lapas, arī 2014. gada rekomendējamo plaukta cenu lapā ir atspoguļots uzcelojums, kas svārstās (*) līdz pat (*) procentu apmērā, kas ir mazumtirgotāja ieguvums – starpība starp cenu, par kādu mazumtirgotājs precī no Knauf var iegādāties un par kādu tālāk pārdot veikalā. Tātad sekošana mazumtirdzniecības cenām turpinās.

Turklāt to, ka mazumtirgotāji ievēro ieteiktās tālākpārdošanas (kā minēts Knauf pārskatā, – mazumtirdzniecības) cenas, apstiprina 2014. gada 26. marta, 3. un 8. aprīļa Knauf ieteicamo cenu monitorings (*lietas 19. pielikuma 175.-180. lapa*). No 26. marta pārskata redzams, ka pieteicēja seko ieteikto tālākpārdošanas cenu līmenim, tikai attiecībā uz atsevišķiem produktiem atkāpjoties no ieteicamās cenas par dažiem *euro* centiem. Piemēram, flīžu līme K4 25 kg ieteicamā cena noteikta (*) *euro*, pieteicējas veikalā – (*) *euro*; Betokontakt 20 kg ieteicamā cena – (*) *euro*, pieteicējas veikalā – (*) *euro*; GKB ieteicamā cena – (*) *euro*, pieteicējas veikalā – (*) *euro*; GKB-I ieteicamā cena – (*) *euro*, pieteicējas veikalā – (*) *euro*. 3. aprīļa pārbaudē konstatētas līdzīgas atkāpes no ieteicamo cenu sliekšņiem. Taču, piemēram, GKB-I pieteicēja paaugstinājusi cenu par (*) *euro* par loksni. Analoga situācija konstatēta arī 8. aprīlī, taču GKB-I loksnei cena samazināta par (*) *euro* centu. Minētais pierādījums norāda, ka, lai arī ar nebūtiskām atkāpēm (dažu centu robežās), attiecībā uz lielāko vairumu (20 no 26 produktiem) Knauf ražoto būvmateriālu, kuriem tika fiksētas tālākpārdošanas cenas, pieteicēja tās ievēroja un tām sekoja. Tas izriet arī no pieteicējas grāmatvedības uzskaites, kas apstiprina, ka Knauf monitorētās cenas atbilst pieteicējas faktiskajām plaukta cenām (*lietas 17. pielikuma 16.-18., 21.-24., 43.-44. lapa*).

Turklāt minētie pārskati norāda uz to, ka sekoja ne tikai pieteicēja, bet arī pieteicējas konkurenti, tādējādi izpratne par tirgū pastāvošo aizliegto vienošanos vēl joprojām bija aktuāla un bija vērsta uz nekonkurēšanu ar mazumtirdzniecības cenām.

No Knauf pārskatiem arī redzams, ka tiek monitorēti ne tikai tiešie tirgotāji, bet arī to sadarbības partneri, proti, tā saucamie subdīleri. Cita starpā ir vērtēta arī Būvservisa sekošana tālākpārdošanas cenām, par to liecina arī 2014. gada 27. marta e-pasts Būvservisam ar tā atbildi 28. martā “izlaboju” (*lietas 1. pielikuma 172.-173. lapa*).

Visbeidzot, kā redzams no Knauf 2014. gada 29. aprīļa iekšējā e-pasta, “17. aprīlī beidzot sakārtojušās ieteicamās mazumtirdzniecības cenas visos dīleros uz visiem produktiem

ieteicamo cenu sarakstā” (*lietas 1. pielikuma 176. lapa*). Tas apstiprina jau iepriekš konstatēto, ka aizliegta vertikāla vienošanās pastāv un tā tiek ievērota.

[61] Vienlaikus no lietas materiāliem konstatējams, ka 2014. gadā turpinās arī konkurentu cenu monitorings. 2014. gada 1. oktobrī Depo konstatē, ka pieteicējas veikalā Knauf produkti MP 75, flīžu līme K4 un Rotband tiek piedāvāti zem “mūsu” iepirkuma cenām. Depo papildus norāda, ka “ar piegādātāju izrunāts, līdz 03.10. sniegs mums informāciju un komentārus” (*lietas 18. pielikuma 135. lapa*). Kaut arī Depo lieto jēdzienu “iepirkuma cenas”, kas acīmredzami norāda uz cenu, par kādu Depo precīzi iepērk no Knauf, tas nemaina secinājumu, ka tā ir Depo neapmierinātība par to, ka konkurents tirgo par cenu, kas ir zemāka par ieteikto cenu. Uz to norāda Depo rīcība, prasot skaidrojumu no Knauf. Kā jau minēts, vienošanās tirgū turpina pastāvēt, tāpat kā mazumtirgotāju informētība par pārējo konkurentu iesaisti aizliegtās vienošanās īstenošanā. Turklāt paturams prātā, ka apstākļi, kuru dēļ kāds no mazumtirgotājiem var tirgot precīzi zemāku par iepirkuma cenu, ir ļoti individuāli un pakārtoti katra konkrētā tirgus dalībnieka biznesa modelim, konkurētspējai. Tas, kā jau minēts, var izvēlēties arī subsidēt kādu atslēgas produktu no citu produktu pārdošanas ieņēmumiem, tādējādi piesaistot konkurentu klientus. Taču Depo šie individuālie apstākļi nevarēja būt zināmi, savukārt šāds spiediens uz ražotāju norāda uz vēlmi panākt aizliegtas vienošanās izpildi no visiem tajā iesaistītajiem tirgus spēlētājiem, par kādu uzskatāma arī pieteicēja.

[62] Un līdzīgi, kā jau tas konstatēts arī iepriekš, turpinās arī ieteicamo akcijas cenu saskaņošana ar Knauf. Proti, kā redzams no Knauf 2014. gada 8. oktobra e-pasta pieteicējai, tiek saskaņota ieteicamā akcijas cena flīžu līmei K4 25 kg – ieteicamā cena (*) *euro* un gruntij Tiefengrund 5 l – ieteicamā cena (*) *euro* (*lietas 19. pielikuma 109.-110. lapa*). Tādējādi arī cena atlaižu periodā netiek noteikta neatkarīgi, bet gan tiek pakārtota Knauf ieteikumam. Faktiska sekošana rekomendētajam tālākpārdošanas cenu līmenim saskaņama arī pieteicējas SAP datos, jo Knauf ieteicamā cena atbilst pieteicējas cenai plauktā (*lietas 17. pielikuma 16. lapas otrais atvērums un 25. lapas otrais atvērums*).

[63] Pieteicējas dalība aizliegtā vienošanās turpinās arī 2015. gadā. Lietā ir pierādījumi par periodu līdz 1. aprīlim. Proti, 5. janvārī starp pieteicēju un Knauf tiek saskaņotas akcijas cenas līmjavām Q-Filler. Knauf nosūta pārdošanas cenas trīs dažāda veida iepakojumiem (5 kg, 10 kg un 25 kg), tās ir cenas, par kādām Knauf konkrētos produktus pārdod pieteicējai. Attiecīgi 5 kg iepakojums maksā (*) *euro* par tonnu, 10 kg – (*) *euro* par tonnu, 25 kg – (*) *euro* par tonnu. Vienlaikus Knauf e-pasts satur piebildi par pirmās ielādes nosacījumiem, kas ir (*) procentu samazinājums no šīs cenas: (*) – (*) % = (*) bez PVN par 25 kg maisu. Papildus tam Knauf arī norāda, “ka iepazīšanās cenu varētu likt (*) (sanāk kādi (*) % uzcenojums)” (*turpat, 111. lapa*).

Tātad minētais e-pasts satur ne tikai cenu, par kādu Knauf piegādā precīzi pieteicējai, tostarp akcijas atlaidi, bet arī ieteikumu par konkrētu cenu (iepaazīšanās cenu), par kādu prece būtu tirgojama pieteicējas plauktā, kā arī pieteicējas interesi ((*) % uzcenojumu). Konkrētais piedāvājums nav vērtējams nekā citādi kā vien pierādījums par savstarpēju sadarbību aizliegtās vertikālas vienošanās izpildē arī 2015. gadā. Turklāt redzams, ka pieteicēja nav izteikusi iebildumus pret faktu, ka Knauf pieteicējai norāda cenu, par kādu produkts būtu pārdodams pieteicējas veikalā. Kā redzams no pieteicējas 5. janvāra atbildes e-pasta, tajā ir ietverta tikai viena frāze “bildes sūti jau uzreiz”, taču nekādus komentārus vai iebildumus par rekomendēto tālākpārdošanas cenu akcijas produktiem tas nesatur (*turpat*).

[64] Pierādījumi par to, ka pieteicēja vēl joprojām turpina sekot Knauf ieteikumiem, nevis cenu Knauf būvmateriāliem pieteicējas veikalos nosaka neatkarīgi, izriet arī no sarakstes

starp Knauf un pieteicēju par maija akciju. 2015. gada 26. martā Knauf nosūta akcijas cenu piedāvājumu sistēmas produktiem (*turpat, 113. lapa*). Knauf e-pastā iekļauta tabula ar produktiem, kuriem norādīta konkrēta būvmateriāla pārdošanas cena, atlaide un cena ar atlaidi. Attiecībā par minēto apgabaltiesai nav šaubu, ka tās ir būvmateriālu pārdošanas cenas, proti, maksa, par kādu precī pieteicēja iegādājās no Knauf. Taču šā e-pasta sakarā vispirms būtiska ir Knauf norāde: “flīžu līmes aiztikt negribas, jo K4 ieteicamā M/T cena (šobrīd gan noslīdējusi, taču uz maiju, ceru, sakārtosies) un K2 cena pati par sevi jau ir pietiekami adekvāta.” Knauf lietotais jēdziens “ieteicamā M/T cena”, kas “šobrīd ir noslīdējusi”, ar cerību, ka “maijā sakārtosies”, apgabaltiesas ieskatā viennozīmīgi apzīmē ieteicamo mazumtirdzniecības cenu, citiem vārdiem, plaukta cenu tirgotāja veikalos. Tādējādi ieteikums ievērot rekomendētās tālākpārdošanas cenas joprojām ir aktuāls. Tāpat no e-pasta redzams, ka Knauf akcijas laikā piedāvā divu veidu atlaides: $-(*)\%$ noteiktiem produktiem un $-(*)\%$, pērkot vismaz trīs Knauf flīzēšanas sistēmas produktus, ar Knauf piebildi, ka “tad, visticamāk, nenoslīdētu cena citos tīkos”. Šis Knauf piedāvājums akcijai maijā savukārt lasāms kopsakarā ar minētajā tabulā norādīto. Proti, no tabulas redzams, ka attiecībā uz akcijas produktiem Knauf piedāvā pieteicējam iegādāties noteiktas kategorijas būvmateriālus ar atlaidi, kas svārstās no pieciem līdz $(*)$ procentiem. Vienlaikus Knauf arī nosaka noteiktu atlaižu apmēru (attiecīgi $(*)$ un $(*)$ procentu samazinājumu), kas nešaubīgi attiecas uz cenu pieteicējas veikalos. Citiem vārdiem, arī akcijas laikā faktiski cenu nosaka Knauf, norādot pieteicējam atlaidi, par kādu būtu samazināma pieteicējas cena veikalā. Tādējādi atlaide un attiecīgi arī cena plauktā (vēl vairāk, paturot prātā iepriekšminēto norādi par ieteicamajām mazumtirdzniecības cenām) netiek noteikta neatkarīgi. Visbeidzot, bez ievērošanas nav atstājama arī Knauf piebilde, ka “tad, visticamāk, nenoslīdētu cena citos tīkos”, kas norāda uz to, ka arī akcijas laikā Knauf rekomendē noteikt tādus cenu sliekšņus, kas būtiski neizmaina situāciju mazumtirdzniecības tirgū un neapdraud aizliegtās vertikālās vienošanās esību.

Kā redzams no pieteicējas atbildes Knauf, tā piekrīt Knauf piedāvājumam, atbildot “ok, darām tā. Uz K2 un Tiefgrundi būs akcijas cena, bet ar K4 taisām cimdu akciju” (*turpat, 115. lapa*), un labprātīgi pakļaujas Knauf definētajiem spēles noteikumiem, kādā būtu rīkojama akcija. Tādējādi secinājums par aizliegtās vertikālās vienošanās esību arī 2015. gadā ir pamatots.

[65] Rezumējot, kaut arī šie pierādījumi ir fragmentāri, apgabaltiesa piekrīt iestādei, ka pierādījumu kopums norāda uz kopējas izpratnes panākšanu un sekošanu ražotāju noteiktajām tālākpārdošanas cenām. Apgabaltiesa arī pievienojas iestādei, ka neviens no pierādījumiem lietā neliecina par noteiktu un konstantu atkāpšanos no vienošanās. Īslaicīga izvairīšanās no sekošanas ieteikumiem neapstiprina izstāšanos no aizliegtas vertikālās vienošanās.

Tādējādi apgabaltiesa atzīst par pamatotu Konkurences padomes secinājumu, ka pieteicējas darbībās ir konstatējamas Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma pazīmes.

III

[66] Konkurences likuma 12. panta pirmā daļa noteic, ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 11. panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.

Senāts ir norādījis, ka Konkurences padomes darbības mērķis ir aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs. Minētā mērķa īstenošanai ir nepieciešams, lai iestāde varētu pielāgot naudas sodu apmēru atbilstoši konkurences politikas prasībām šajā jomā. Konkurences padome veic individuālu katras lietas īpašo apstākļu analīzi, un tai nav arī saistoši agrāki lēmumi, kas attiecas

uz citiem tirgus dalībniekiem, citiem preču vai pakalpojumu tirgiem vai citiem ģeogrāfiskiem tirgiem citos brīžos. Konkurences padomes agrākā lēmumu pieņemšanas prakse nav juridisks ietvars naudas sodiem tirgus dalībnieku darbības pārkāpumos. Lēmumi, kas attiecas uz citām lietām, ir tikai orientējoši (*sk. Senāta 2014. gada 3. februāra sprieduma lietā Nr. SKA-3/2014 (A43009211) 15. punktu*). Ja Konkurences padome būtu saistīta ar iepriekšējās lietās noteiktiem naudas sodiem, tad tirgus dalībnieks varētu ar samērā lielu precizitāti aprēķināt saimniecisko risku, kas tam rastos, iesaistoties aizliegtā vienošanās. Šādu paredzamību nevar saistīt ar Konkurences likuma mērķi veicināt godīgu konkurenci (*sk. Augstākās tiesas 2015. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-642/2015 (A43016313) 8. punktu*).

Arī Eiropas Savienības Tiesa savā pastāvīgajā judikatūrā ir norādījusi, ka Komisijas iepriekšējā lēmumu pieņemšanas prakse nav izmantojama kā naudas sodu tiesiskais regulējums konkurences jomā un ka lēmumi, kuri attiecas uz citām lietām, ir tikai orientējoši, nosakot, vai pastāv diskriminācija, ņemot vērā, ka to apstākļi, tādi kā tirgi, produkti, uzņēmumi un attiecīgie laikposmi, visdrīzāk nebūs vienādi. Uzņēmumi, kas ir iesaistīti administratīvajā procesā, kura rezultātā varētu uzlikt naudas sodu par konkurences noteikumu pārkāpumu, nevar tiesiski paļauties uz to, ka Komisija nepārsniegs iepriekš praktizēto naudas sodu līmeni vai nemainīs naudas sodu aprēķināšanas metodi. Tiesa šajā sakarā tostarp ir precizējusi, ka šiem uzņēmumiem tādējādi ir jāņem vērā iespēja, ka Komisija jebkurā brīdī var nolemt palielināt naudas sodu apmēru salīdzinājumā ar tiem, kuri piemēroti iepriekš (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2007. gada 7. jūnija sprieduma lietā C-76/06 P 60.-61. punktu un tajos citēto judikatūru*).

[67] Naudas soda noteikšanas kārtība, naudas soda apmēra noteikšanas kritēriji, atbildību mīkstinājoši un pastiprinoši apstākļi, kā arī gadījumi, kad naudas sodu var samazināt vai atbrīvot tirgus dalībnieku no naudas soda samaksas, ir noteikti noteikumos Nr. 796, kas bija spēkā pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas laikā (*saistībā ar to sk. Senāta 2011. gada 1. septembra sprieduma lietā Nr. SKA-92/2011 (A42423507) 17. punktu*).

Atbilstoši Noteikumiem Nr. 796 pārkāpuma smagums nosakāms, ņemot vērā pārkāpuma veidu, radītās vai iespējamās sekas un katra tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā (14. punkts). Nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu (13. punkts).

Eiropas Savienības Tiesa norādījusi, ka pārkāpumu smagums jānoskaidro, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem, piemēram, īpašajiem lietas apstākļiem, lietā pastāvošās situācijas un naudas sodu preventīvā rakstura, kaut arī nav izstrādāts saistošs vai izsmeļošs to kritēriju saraksts, kas obligāti jāņem vērā. Apstākļiem, kas varētu ietekmēt pārkāpumu smaguma novērtējumu, pieskaitāma katra uzņēmuma rīcība, katra uzņēmuma nozīme aizliegtās vienošanās izveidē, labums, ko tie varēja gūt no šīm darbībām, tā lielums un attiecīgo preču vērtība, kā arī risks, ko šāda veida pārkāpumi rada (*sal. 2007. gada 25. janvāra sprieduma lietā C-407/04 P 129.-130. punkts un tajos norādītā judikatūra*).

[68] Iestāde pieteicējas un ražotāju vienošanos par minimālā tālākpārdošanas cenu līmeņa noteikšanu atbilstoši Noteikumu Nr. 797 8.1. apakšpunktam kvalificējusi kā aizliegtu vertikālu vienošanos. Iestāde šo pārkāpumu novērtējusi kā smagu. Iestāde tostarp atzinusi, ka mazumtirgotāju rīcība aizliegtās vertikālās vienošanās ietvaros bija apzināta un atbilda to interesēm. Apgabaltiesa šim iestādes vērtējumam pievienojas. Tāpat apgabaltiesa piekrīt, ka mazumtirgotāju un ražotāju rīcībai, fiksējot tālākpārdošanas cenas, bija būtiska ietekme uz konkurenci. Šādu mākslīgi noteiktu cenu uzturēšana nepārprotami rezultējās nelabvēlīgā ietekmē uz patērētāju, liekot tam pārmaksāt par precēm, kuras citkārt, pastāvot brīvas un godīgas konkurences radītam spiedienam, mazumtirgotājs varētu noteikt arī zemākas. Tādējādi šai vienošanās nenoliedzami ir negatīva ekonomiska ietekme. Apgabaltiesai arī, ņemot vērā lietā pārbaudītos pierādījumus, nav pamata pieteicējas rīcību aizliegtā vertikālā

vienošanās nevērtēt kā aktīvu. Apgabaltiesa jau pieteicējas lomu un attieksmi pret vienošanos ir aprakstījusi sprieduma iepriekšējos punktos un savu vērtējumu šajā sakarā neatkārtoti.

[69] Iestāde atbilstoši Noteikumu Nr. 798 2.9. apakšpunktam mazumtirgotāju darbībā tostarp konstatējusi horizontālā kartēļa vienošanos. Horizontālā kartēļa vienošanās atbilstoši noteikumu Nr. 796 15. punktam ir atzīstama par sevišķi smagu pārkāpumu. Apgabaltiesas iepriekšējā punktā minētie apsvērumi par aizliegtās vertikālas vienošanās ietekmi uz konkurenci un pieteicējas lomu attiecināmi arī uz horizontālo kartēļa vienošanos.

[70] Iestādei ir rīcības brīvība atbilstīga soda noteikšanā. Tās ietvaru noteic iepriekš minētie noteikumi Nr. 796. Apgabaltiesa nesaskata kļūdas iestādes novērtējumā un nepiekrīt, ka iestādes vērtējums būtu patvaļīgs. Apgabaltiesa arī pretēji pieteicējas ieskatam nekonstatē iestādes pieļautus procesuālus pārkāpumus, kas būtu rezultēties objektīvi nepamatotā un pārāk lielā sodā.

Iestāde ir pareizi novērtējusi pārkāpuma ilgumu, ir individuāli vērtējusi katra dalībnieka atbildību un lomu tajā. Tālab noteikusi samērīgu sodu.

IV

[71] Nobeigumā uzsverams, ka tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa. Tikai tad, ja tiesa spriedumā nav vērtējusi būtiskus ar lietu saistītus faktus un tos apliecināšus pierādījumus, tad atzīstams, ka tiesa pieļāvusi būtisku procesuālu pārkāpumu, kas varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas. Tas, cik daudz spriedumā ir jāargumentē, atkarīgs no lietas apstākļiem (*sk. Senāta 2007. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-299/2007 9. punktu (A42173604), 2015. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-642/2015 (A43016313) 6. punktu, 2019. gada 11. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-367/2019 (A420427713) 18. punkts*).

[72] Apgabaltiesa nesaskata grūtības lietā esošo pierādījumu vispusīgā novērtējumā. Apgabaltiesa nevar pievienoties pieteicējai, ka iestāde nav nodrošinājusi izsvērtu un vispusīgu pierādījumu pārbaudi, tostarp uz lietā apskatāmo apjomīgo pavadzīmju un kredītrēķinu nozīmi pareizas lietas izspriešanā. Apgabaltiesa piekrīt, ka datu apjoms ir ievērojams, tomēr iestādei ir izdevies tos veiksmīgi sistematizēt un parādīt cēlonisko saistību starp pieteicējas sekošanu ieteicamajām tālākpārdošanas cenām un atlaižu saņemšanu. Šajā sakarā arī atgādināms, ka būtiska daļa lietā pārbaudāmo pierādījumu ir vai nu pašas pieteicējas radīti, vai bijuši pieteicējas rīcībā būtisku laiku pirms pārkāpuma konstatēšanas (kredītrēķini, pavadzīmes, daļa e-pastu, grāmatvedības uzskaitē u.c.), tādējādi tie pieteicējai bija labi zināmi. Apgabaltiesa nesaskata objektīvas grūtības pārbaudīt iestādes secinājumus, kas pamatoti ar lietā esošiem un strukturēti pārbaudītajiem pierādījumiem. Attiecīgi apgabaltiesa arī nesaskata tiesību uz aizstāvību pārkāpumu.

[73] Apgabaltiesa arī nesaskata būtisku ietekmi uz izskatāmās lietas rezultātu tajā, ka pieteikumā par izmeklēšanas darbībām pie pieteicējas nav norādīts, ka lieta ir ierosināta par Knauf un Norgips dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Proti, apgabaltiesa nesaskata cēloņsakarību starp šo apstākli un pieteicējai piedēvēto pārkāpumu.

Pamatojumā vispārējās jurisdikcijas tiesai ļaut veikt izmeklēšanas darbības pie pieteicējas ir nepārprotama atsaucē uz iespējamo Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas pārkāpumu. Izmeklēšanas darbību veikšanu ir leģitimējis tiesneša lēmums (*lietas 3. pielikuma 29-30. lapa*). Tādējādi pierādījumu iegūšanas pamats ir tiesisks.

Pieteicējai ir tikušas pienācīgas iespējas izteikties par lietā iegūtajiem pierādījumiem. Pat ja kādā daļā pieteicējas tiesības iepazīties ar lietas materiāliem ir tikušas ierobežotas iestādē, tas ir novērsts tiesas procesā, nodrošinot piekļuvi visiem lietas pareizā izspriešanā nozīmīgajiem pierādījumiem. Savukārt pieteicējas apsvērumam, ka lietā savākie pierādījumi nepamato pieteicējas atbildību konkurences tiesību pārkāpumā, nerod pamatojumu lietas materiālos. Tam, kurā brīdī iestāde ieguva ziņas arī par pieteicējas dalību aizliegtā vertikālā vienošanās un horizontālā karteļa vienošanās, nav izšķirošas nozīmes. Būtiski ir tas, vai pieteicējai ir bijusi pienācīga iespēja nodrošināt savu aizstāvību. Taču aizstāvības tiesību pārkāpumus apgabaltiesa nekonstatē.

[74] Visbeidzot apgabaltiesa nekonstatē tādas lietas izspriešanai būtiskus argumentus, uz kuriem tā nebūtu atbildējusi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma 246.-251. un 329. pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt AS “Kesko Senukai Latvia” pieteikumu par lēmuma atcelšanu daļā.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja

L. Paegļkalna

Tiesnesis

K. Berķis

Tiesnesis

M. Birzgalis